

ZESTAW PREMIUM DO GABINETU TERAPEUTYCZNEGO

Ponad 650 narzędzi terapeutycznych

Wizualny katalog kart, pytań, skal, map i interwencji do pracy klinicznej

Prawa autorskie i informacja o zastosowaniu

Ten materiał został przygotowany jako wizualny katalog ponad 650 narzędzi terapeutycznych do wykorzystania w pracy klinicznej, psychoedukacji, planowaniu sesji, porządkowaniu procesu terapeutycznego oraz wspieraniu refleksji pacjenta.

Narzędzia zawarte w tym zestawie obejmują pytania terapeutyczne, mikrointerwencje, karty pracy, skale, mapy kliniczne, checklisty, plansze psychoedukacyjne i formularze pomocnicze. Ich celem jest wspieranie procesu terapeutycznego, a nie zastępowanie relacji terapeutycznej, diagnozy klinicznej, superwizji, szkolenia zawodowego ani procedur bezpieczeństwa.

Każde narzędzie powinno być dobierane zgodnie z kontekstem klinicznym, poziomem bezpieczeństwa, tempem pracy, wiekiem pacjenta, specyfiką problemu i kompetencjami terapeuty. Materiał nie jest gotowym algorytmem postępowania dla każdej sytuacji.

W stanach kryzysowych, przy ryzyku samobójczym, samouszkodzeniach, przemocy, silnej dysocjacji, dekompensacji, aktywnych objawach psychiatrycznych lub innych stanach wymagających pilnej interwencji, priorytetem są odpowiednie procedury bezpieczeństwa, konsultacja i specjalistyczna pomoc.

© Ponad 650 narzędzi terapeutycznych. Wszelkie prawa zastrzeżone.

Spis treści

	Wprowadzenie	03
	Moduł 01 · Fundamenty korzystania z zestawu	04–09
	Moduł 02 · Otwarcie sesji i orientacja kliniczna	10–17
	Moduł 03 · Praca z emocjami i potrzebami	18–25
	Moduł 04 · Ciało, regulacja i grounding	26–33
	Moduł 05 · Granice, zgoda i relacja	34–41
	Moduł 06 · Opór, unikanie i wzorzec	42–49
	Moduł 07 · Interwencje i eksperymenty	50–57
	Moduł 08 · Psychoedukacja i mapy procesu	58–65
	Moduł 09 · Praca między sesjami i samomonitorowanie	66–73
	Moduł 10 · Domknięcie, integracja i szybki wybór	74–81
	Moduł 11 · Katalog końcowy, indeks funkcji i mapa	82–89

To nie jest zwykły katalog. To system pracy.

W pracy terapeutycznej często nie brakuje wiedzy. Brakuje czasu, porządku i szybkiego dostępu do odpowiedniego narzędzia we właściwym momencie. Właśnie dlatego powstał ten zestaw.

„Ponad 650 narzędzi terapeutycznych” to wizualny system wspierający pracę kliniczną. Został zaprojektowany tak, aby pomóc terapeutcie szybko odnaleźć pytanie, kartę, skalę, mapę lub mikrointerwencję, która najlepiej odpowiada temu, czego pacjent potrzebuje tu i teraz.

Znajdziesz tutaj narzędzia do otwierania sesji, pracy z emocjami, potrzebami i ciałem, regulacji napięcia, budowania granic, rozpoznawania wzorców, prowadzenia eksperymentów terapeutycznych, psychoedukacji, monitorowania procesu między sesjami oraz domykania pracy w bezpieczny i uporządkowany sposób.

Nie chodzi o to, aby używać wielu narzędzi naraz. Chodzi o to, aby umieć wybrać jedno właściwe narzędzie, które w danym momencie porządkuje proces, wspiera kontakt i zwiększa wpływ pacjenta.

MAPA PROCESU

1. pacjent

2. potrzeba

3. narzędzie

4. kontakt

5. integracja

POLE WYRÓŻNIONE

„Dobre narzędzie terapeutyczne nie zastępuje kontaktu. Pomaga szybciej i czytelniej do niego wrócić.”

MODUŁ 01

Fundamenty korzystania z zestawu

„Najpierw wybierz funkcję. Potem wybierz narzędzie.”

Porządek

Funkcja

Dobór

650+ narzędzi uporządkowanych według funkcji klinicznej

01 Pytania terapeutyczne

Krótkie pytania pomagające otwierać, pogłębiać, porządkować i integrować proces.

02 Mikrointerwencje

Gotowe krótkie zdania i reakcje terapeuty wspierające kontakt, regulację i refleksję.

03 Karty pracy

Wizualne karty dla pacjenta lub terapeuty do użycia w sesji albo między sesjami.

04 Skale i checklisty

Narzędzia do oceny intensywności, bezpieczeństwa, gotowości, wzorca i postępu.

05 Mapy i schematy

Schematy procesu, pętli reakcji, potrzeb, granic i decyzji klinicznych.

06 Plansze psychoedukacyjne

Strony wyjaśniające pojęcia w prosty, klarowny i wizualny sposób.

Każda kolejna część katalogu grupuje narzędzia tematycznie. Na jednej stronie może znajdować się kilka narzędzi tego samego typu lub tej samej funkcji.

POLE WYRÓŻNIONE

„To nie jest zbiór losowych materiałów. To katalog oparty na funkcji terapeutycznej.”

Główne rodziny narzędzi w katalogu

1 Otwarcie sesji rozpoczęcie rozmowy i wyłonienie najważniejszego tematu	2 Orientacja kliniczna sprawdzenie aktualnego stanu i kierunku pracy	3 Emocje rozpoznawanie i nazywanie tego, co pacjent czuje
4 Potrzeby odkrywanie, czego dotyczy emocja i czego brakuje	5 Ciało i sygnały somatyczne zauważanie napięcia, doznań i impulsów	6 Regulacja i grounding odzyskanie podparcia i kontaktu z tu i teraz
7 Granice i zgoda rozpoznawanie tak, nie, stop i prawa do wyboru	8 Relacja terapeutyczna praca z tym, co dzieje się między nami	9 Wzorce i strategie ochronne rozumienie powtarzalnych reakcji i ich funkcji
10 Eksperymenty i interwencje doświadczenie, dialog i mikro-zmiana w sesji	11 Psychoedukacja proste, wizualne wyjaśnianie procesu	12 Domknięcie i integracja wnioski, stabilizacja i mały krok po sesji

POLE WYRÓŻNIONE

„Najpierw rozpoznaj kategorię potrzeby. To najszybsza droga do dobrego doboru narzędzia.”

Od potrzeby pacjenta do właściwego narzędzia

„Pacjent nie wie, od czego zacząć”

narzędzia otwarcia sesji

„Pacjent mówi dużo, ale gubi sedno”

narzędzia orientacji klinicznej

„Pacjent nie umie nazwać emocji”

narzędzia emocji

„Pacjent zna emocję, ale nie wie, czego potrzebuje”

narzędzia potrzeb

„Pacjent jest odcięty od ciała lub napięty”

narzędzia ciała i regulacji

„Pacjent ma trudność z granicą lub zgodą”

narzędzia granic i zgody

„Pacjent powtarza ten sam wzorec”

narzędzia wzorców i strategii ochronnych

„Sesja zbliża się do końca”

narzędzia domknięcia i integracji

INSTRUKCJA

- Wybierz jedną kategorię na raz. Nie próbuj używać wielu narzędzi jednocześnie, jeśli jedno dobrze spełnia swoją funkcję.

POLE WYRÓŻNIONE

„Najlepsze narzędzie to nie to najbardziej rozbudowane, lecz to najlepiej dopasowane do bieżącej potrzeby.”

Nie każde dobre narzędzie pasuje do każdego momentu

- 1 Najpierw sprawdź bezpieczeństwo**
Jeśli pacjent jest zalany, odcięty lub w kryzysie, najpierw wybieraj narzędzia regulacji i podparcia.
- 2 Sprawdzaj zgodę**
Narzędzie nie powinno być narzucane. Pacjent może powiedzieć: nie, jeszcze nie, wolniej.
- 3 Dobieraj do funkcji, nie do teorii**
Ważniejsze jest to, czego pacjent potrzebuje teraz, niż to, jaką technikę terapeuta lubi najbardziej.
- 4 Nie przeładowuj sesji**
Jedno dobre narzędzie zwykle działa lepiej niż trzy użyte zbyt szybko.
- 5 Obserwuj reakcję pacjenta**
Jeśli narzędzie pomaga — kontynuuj. Jeśli przeciąża — zatrzymaj się.
- 6 Wracaj do relacji**
Narzędzie ma prowadzić z powrotem do doświadczenia i kontaktu, a nie zastępować rozmowę.

Pytanie kontrolne przy każdym narzędziu: „czy to służy kontaktowi?”

POLE WYRÓŻNIONE

„Wartość narzędzia zależy nie tylko od jego jakości, ale od momentu, w którym zostaje użyte.”

Jak czytać każdą kartę i każdą stronę narzędziową

01

Nazwa narzędzia — Krótka i konkretna nazwa, która mówi, czym jest narzędzie.

02

Funkcja — Do czego narzędzie służy: nazwanie, regulacja, granica, integracja, wybór itd.

03

Kiedy użyć — Krótka wskazówka, w jakiej sytuacji klinicznej narzędzie jest najbardziej przydatne.

04

Jak użyć — Praktyczne zastosowanie: pytanie, instrukcja, mini-procedura lub karta do pokazania.

05

Uwaga kliniczna — Krótka notatka o tempie, zgodzie, bezpieczeństwie albo możliwym przeciążeniu.

PRZYKŁADOWA KARTA

001 · Najbliższa emocja

Funkcja: nazwanie · **Kiedy:** emocja jest niejasna

Jak: „Która emocja jest najbliższej, nawet jeśli nie jest pewna?”

Uwaga: nie wymuszaj; wystarczy słowo przybliżone.

P — pytanie terapeutyczne   **M** — mikrointerwencja

K — karta pracy   **S** — skala lub checklista   **MP** — mapa procesu

PP — plansza psychoedukacyjna

POLE WYRÓŻNIONE

„Stały układ opisu sprawia, że nawet duży katalog pozostaje szybki i wygodny w użyciu.”

MODUŁ 02

Narzędzia otwarcia sesji i orientacji klinicznej

„Dobre otwarcie sesji pomaga szybciej znaleźć to, co naprawdę żywe.”

Start

Orientacja

Figura

20 pytań na początek sesji

- 001 Z czym Pan/Pani dziś przychodzi?
- 002 Co jest najbardziej obecne od początku naszego spotkania?
- 003 Gdyby dzisiejsza sesja miała dotknąć jednej ważnej sprawy, co by to było?
- 004 Co wydarzyło się od ostatniego spotkania, co nadal w Panu/Pani pracuje?
- 005 Czy jest coś, czego nie chce Pan/Pani dziś pominąć?
- 006 Co jest teraz najbliższe: emocja, ciało, myśl, relacja czy sytuacja?
- 007 Jaki temat próbuje się pojawić, nawet jeśli jest jeszcze niejasny?
- 008 Co byłoby pomocne na dziś: zrozumienie, przeżycie, uporządkowanie czy domknięcie?
- 009 Czy jest coś, z czym trudno zacząć?
- 010 Gdzie jest Pan/Pani teraz wewnątrz?
- 011 Co ciało wnosi dziś na sesję?
- 012 Jaka emocja jest najbardziej dostępna?
- 013 Czego Pan/Pani najbardziej potrzebuje od tej godziny?
- 014 Czy dziś ważniejsze jest mówienie, zatrzymanie czy poczucie podparcia?
- 015 Co było najtrudniejsze w ostatnich dniach?
- 016 Co było choć trochę wspierające?
- 017 Czy coś z poprzedniej sesji nadal jest żywe?
- 018 Czy jest coś, co chciałby/chciałaby Pan/Pani skorygować, dopowiedzieć albo nazwać inaczej?
- 019 Co byłoby wystarczającym efektem tej sesji?
- 020 Od którego miejsca chce Pan/Pani zacząć, nawet jeśli nie jest ono idealne?

UWAGA KLINICZNA

„Na początku sesji nie trzeba używać wielu pytań. Jedno trafne pytanie może wystarczyć, jeśli zostanie wypowiedziane spokojnie i z uważnością.”

20 narzędzi do sprawdzenia, gdzie pacjent jest teraz

Narzędzia 021–040

021

Skala obecności 0–10

Na ile jest Pan/Pani teraz obecny/obecna w tej rozmowie?

022

Skala napięcia 0–10

Jak mocne jest napięcie w tym momencie?

023

Skala bezpieczeństwa 0–10

Na ile bezpiecznie jest teraz dotykać tego tematu?

024

Trzy słowa stanu

Proszę wybrać trzy słowa opisujące aktualny stan.

025

Jedno miejsce w ciele

Gdzie ciało najbardziej zwraca uwagę?

026

Najbliższa emocja

Jaka emocja jest teraz najbliższa, nawet jeśli nie jest pewna?

027

Aktualna potrzeba

Czego Pan/Pani potrzebuje od tej rozmowy?

028

Poziom energii

Czy energii jest dziś dużo, mało, czy jest niestabilna?

029

Kontakt z terapeutą

Czy jest Pan/Pani bardziej w kontakcie ze mną, czy ze sobą?

030

Kontakt z tematem

Czy temat jest blisko, daleko, czy jeszcze niewyraźny?

031

Obszar największego chaosu

Który fragment doświadczenia jest najbardziej nieuporządkowany?

032

Obszar największej jasności

Co jest dziś choć trochę jasne?

033

Czego nie dotykać za szybko

Czy jest coś, do czego nie powinniśmy podchodzić zbyt szybko?

034

Czego nie omijać

Czy jest coś, czego nie chce Pan/Pani kolejny raz ominąć?

035

Stan po poprzedniej sesji

Co zostało po poprzednim spotkaniu?

036

Jedna aktualna trudność

Gdyby wybrać jedną trudność na dziś, jaka to jest?

037

Jedna aktualna siła

Co pomogło Panu/Pani dotrzeć do dziś?

038

Tryb pracy

Czy dziś potrzebny jest tryb: rozmowy, regulacji, emocji, mapy czy planu?

039

Gotowość do pogłębienia

Na ile jest gotowość, żeby wejść głębiej?

040

Granica na dziś

Czego potrzebujemy pilnować, żeby ta sesja była bezpieczna?

POLE WYRÓŻNIONE

„Orientacja kliniczna nie jest ankietą. Wybierz tylko te narzędzia, które naprawdę pomagają zobaczyć aktualny stan.”

20 sposobów na znalezienie najważniejszego tematu

Narzędzia 041–060

041

Najbardziej żywe zdanie

Które zdanie z tego, co Pan/Pani powiedział/powiedziała, jest najbardziej żywe?

042

Temat, który wraca

Co w tej historii powtarza się kolejny raz?

043

Miejsce największego napięcia

Gdzie w opowieści pojawia się największe napięcie?

044

Miejsce największego uniku

Którego fragmentu najłatwiej nie dotknąć?

045

Słowo z ładunkiem

Które słowo ma w sobie najwięcej emocji?

046

Zdanie, które chce być wypowiedziane

Jakie zdanie próbuje się pojawić, ale jeszcze nie zostało powiedziane?

047

Temat pod tematem

O czym może być ta historia głębiej?

048

Najważniejszy brak

Czego w tej sytuacji najbardziej zabrakło?

049

Najsilniejsza potrzeba

Która potrzeba wydaje się najważniejsza?

050

Najbliższa granica

Gdzie pojawia się tak, nie, stop albo jeszcze nie?

051

Najwcześniejszy sygnał ciała

Co ciało zauważyło jako pierwsze?

052

Największy koszt

Co ten wzorec kosztuje Pana/Panią najbardziej?

053

Krótką korzyść

Co ta reakcja daje od razu?

054

Ukryta ochrona

Przed czym ta strategia może chronić?

055

Punkt wyboru

Gdzie jest choć mały moment wpływu?

056

Relacyjny ruch

Czy w kontakcie ze mną Pan/Pani się zbliża, oddala czy zatrzymuje?

057

Najważniejszy konflikt

Jakie dwie części Pana/Pani są teraz w konflikcie?

058

Niedokończony gest

Czy jest jakiś gest, ruch albo słowo, które zostało zatrzymane?

059

Temat na dziś

Gdybyśmy mieli pracować tylko z jednym fragmentem, który byłby najbardziej pomocny?

060

Jedno zdanie celu

Co ma się stać w tej sesji, żeby była wystarczająco użyteczna?

UWAGA KLINICZNA

„Figura nie zawsze jest najbardziej dramatycznym tematem. Czasem jest nią małe słowo, zatrzymany oddech albo delikatna zmiana kontaktu.”

20 narzędzi do ustalenia kierunku pracy

Narzędzia 061–080

061

Cel jednej sesji

Co byłoby realnym celem tylko na dziś?

062

Temat główny

Jaki temat wybieramy jako główny?

063

Temat poboczny

Co zostawiamy jako ważne, ale nie centralne?

064

Granica sesji

Czego dziś nie chcemy otwierać zbyt szeroko?

065

Poziom głębokości

Czy pracujemy powierzchniowo, średnio głęboko czy głęboko?

066

Poziom bezpieczeństwa

Co musi być spełnione, żeby ten temat był możliwy do pracy?

067

Tempo pracy

Jak szybko możemy dziś iść?

068

Sposób pracy

Czy zaczynamy od rozmowy, ciała, emocji, mapy, relacji czy planu?

069

Zgoda na korektę

Czy może Pan/Pani zatrzymać mnie, jeśli pójdę nie w tym kierunku?

070

Sygnal stop

Jak Pan/Pani da znać, że jest za dużo?

071

Sygnal za szybko

Po czym poznamy, że tempo jest zbyt szybkie?

072

Sygnal odcięcia

Po czym poznamy, że kontakt z doświadczeniem się urywa?

073

Zasób na wejście

Co pomoże nam wejść w ten temat z większym podparciem?

074

Zasób na wyjście

Co pomoże nam domknąć pracę, jeśli będzie intensywna?

075

Efekt wystarczający

Co byłoby wystarczającym, a nie idealnym efektem sesji?

076

Jedno pytanie przewodnie

Jakie pytanie będzie prowadzić dzisiejszą pracę?

077

Jedna hipoteza do sprawdzenia

Co możemy potraktować jako hipotezę, a nie pewnik?

078

Kierunek bez presji

Co chcemy zbadać, ale bez przymusu dojścia do odpowiedzi?

079

Moment do zatrzymania

Przy czym warto się zatrzymać, jeśli pojawi się w sesji?

080

Domknięcie od początku

Jak zadamy o to, żeby nie wyjść z sesji z otwartym chaosem?

POLE WYRÓŻNIONE

„Kontrakt na sesję nie ogranicza procesu. Daje mu bezpieczną ramę.”

20 narzędzi na pierwsze 10 minut sesji

Narzędzia 081–100

081

Powitanie i obecność

Zauważ, jak pacjent wchodzi: energia, ciało, tempo, kontakt.

083

Stan ciała

Sprawdź, czy ciało jest napięte, zapadnięte, pobudzone czy stabilne.

085

Kontakt wzrokowy

Sprawdź, czy kontakt jest dostępny, unikany, intensywny czy zmienny.

087

Temat deklarowany

Co pacjent mówi, że chce poruszyć?

089

Czego pacjent unika

Czy jest obszar, który pojawia się i szybko znika?

091

Sygnal zasobu

Co pacjent wnosi jako siłę, nawet jeśli o tym nie mówi?

093

Aktualna sytuacja życiowa

Czy wydarzyło się coś, co zmienia kontekst pracy?

095

Gotowość na stabilizację

Czy dziś ważniejsze jest ugruntowanie niż analiza?

097

Najmniej wspólny temat

Jaki fragment jest wystarczająco mały, żeby zacząć?

099

Ustalenie ramy

Na czym się skupiamy przez najbliższy fragment sesji?

082

Pierwsze zdanie pacjenta

Zapisz mentalnie pierwsze zdanie — często pokazuje figurę.

084

Tempo mówienia

Zauważ, czy pacjent przyspiesza, spowalnia, zatrzymuje się czy odpływa.

086

Emocja na wejściu

Jaka emocja jest obecna, zanim temat zostanie nazwany?

088

Temat ukryty

Co może być obecne pod deklarowanym tematem?

090

Sygnal przeciążenia

Czy od początku widać, że potrzebna będzie regulacja?

092

Niedokończony wątek

Czy poprzednia sesja zostawiła coś otwartego?

094

Gotowość na pogłębienie

Czy dziś możliwe jest wejście głębiej?

096

Zgoda na temat

Czy pacjent naprawdę chce pracować z tym tematem dziś?

098

Wybór narzędzia

Czy potrzebne jest pytanie, mapa, skala, karta czy ćwiczenie?

100

Pierwsza interwencja

Wybierz jedno zdanie, które otwiera proces bez nacisku.

POLE WYRÓŻNIONE

„Pierwsze minuty sesji często pokazują więcej niż długi opis problemu.”

20 pytań, gdy temat jest jeszcze niejasny

- 101 Co w tym wszystkim najbardziej Pana/Panią porusza?
- 102 Który fragment tej historii zostaje z Panem/Panią najmocniej?
- 103 Co w tym jest najbardziej aktualne, a co jest już bardziej przeszłością?
- 104 Gdyby odłożyć szczegóły, o czym jest ta sytuacja głębiej?
- 105 Co tutaj najbardziej potrzebuje zrozumienia?
- 106 Co tutaj najbardziej potrzebuje przeżycia?
- 107 Co tutaj najbardziej potrzebuje uporządkowania?
- 108 Co tutaj najbardziej potrzebuje granicy?
- 109 Co tutaj najbardziej potrzebuje regulacji?
- 110 Co tutaj najbardziej potrzebuje domknięcia?
- 111 Czy mówimy bardziej o relacji, emocji, ciele, decyzji czy wzorcu?
- 112 Co jest na pierwszym planie, a co zostaje w tle?
- 113 Czy jest jakaś część tej historii, która prosi o więcej uwagi?
- 114 Czy jest coś, co powtarza się w różnych opowieściach?
- 115 Czy najważniejsze jest to, co się wydarzyło, czy to, co Pan/Pani o tym pomyślał/pomyślała?
- 116 Czy trudniejsze jest samo wydarzenie, czy znaczenie, jakie ono ma?
- 117 Czy ciało reaguje teraz na któryś fragment mocniej?
- 118 Czy możemy na chwilę zatrzymać się przy jednym zdaniu?
- 119 Co byłoby za dużo na dziś?
- 120 Co byłoby wystarczająco bezpiecznym miejscem do rozpoczęcia?

UWAGA KLINICZNA

„Przy niejasności nie trzeba od razu szukać rozwiązania. Czasem pierwszym zadaniem jest odróżnić temat od chaosu.”

Jak wybrać narzędzie otwarcia i orientacji?

„Potrzebujesz rozpocząć sesję”

001–020 · pytania otwierające

„Potrzebujesz sprawdzić aktualny stan pacjenta”

021–040 · orientacja stanu

„Potrzebujesz wyłonić najważniejszy temat”

041–060 · figura pracy

„Potrzebujesz ustalić kierunek i granice sesji”

061–080 · kontrakt na sesję

„Potrzebujesz uporządkować pierwsze 10 minut”

081–100 · mapa pierwszych minut

„Temat jest rozproszony lub niejasny”

101–120 · pogłębianie orientacji

INSTRUKCJA DLA TERAPEUTY

- Nie zaczynaj od wielu narzędzi naraz.
- Wybierz jedną funkcję: otwarcie, stan, figura, kontrakt, pierwsze minuty albo orientacja.
- Po zadaniu pytania zostaw przestrzeń na odpowiedź.
- Obserwuj ciało pacjenta, nie tylko treść wypowiedzi.
- Jeśli proces się rozprasza, wróć do figury pracy.

POLE WYRÓŻNIONE

„Dobre otwarcie sesji nie musi być długie. Musi pomóc spotkać się z tym, co naprawdę obecne.”

MODUŁ 03

Narzędzia pracy z emocjami i potrzebami

„Emocja pokazuje, że coś jest ważne. Potrzeba pokazuje, czego to dotyczy.”

Emocja

Potrzeba

Znaczenie

25 narzędzi do nazwania emocji

Narzędzia 121–145

121

Najbliższa emocja

Która emocja jest najbliższej, nawet jeśli nie jest pewna?

123

Emocja pierwsza i druga

Jaka emocja jest na powierzchni, a jaka może być pod spodem?

125

Emocja bez nazwy

Jeśli nie ma słowa, jaki obraz, kolor albo kształt pasuje?

127

Emocja jako ruch

Czy chce się zbliżyć, oddalić, zatrzymać, walczyć czy ukryć?

129

Emocja i impuls

Co ta emocja chce zrobić?

131

Emocja i strata

Czy ta emocja mówi o czymś utraconym?

133

Emocja i wstyd

Czy trudno tę emocję pokazać przy kimś?

135

Emocja i głos

Jakim tonem ta emocja mówi?

137

Emocja i relacja

Do kogo ta emocja jest skierowana?

139

Emocja i zakaz

Czy była kiedyś zakazana albo karana?

141

Emocja i opór

Co zatrzymuje kontakt z tą emocją?

143

Emocja i zmiana

Czy emocja zmienia się, gdy ją nazywamy?

145

Emocja i troska

Jak można być z nią bez krytyki?

122

Lista emocji do wyboru

Proszę wybrać 2–3 słowa, które pasują choć trochę.

124

Emocja w ciele

Gdzie w ciele ta emocja jest najbardziej obecna?

126

Emocja jako pogoda

Gdyby to była pogoda, jaka byłaby teraz?

128

Emocja jako komunikat

Co ta emocja próbuje powiedzieć?

130

Emocja i granica

Czy ta emocja pokazuje naruszoną granicę?

132

Emocja i potrzeba

Czego ta emocja może potrzebować?

134

Emocja i bezpieczeństwo

Czy można być z tą emocją przez chwilę bez zalanania?

136

Emocja i wiek

Czy ta emocja czuje się dorosła, młodsza czy bez wieku?

138

Emocja i brak

Czego zabrakło, że ta emocja się pojawiła?

140

Emocja i zgoda

Czy pacjent ma zgodę, by ją czuć?

142

Emocja i skala

Na ile mocna jest od 0 do 10?

144

Emocja i zdanie

Jakie jedno zdanie mogłaby wypowiedzieć?

POLE WYRÓŻNIONE

„Nazwanie emocji nie musi być idealne. Wystarczy słowo, które jest wystarczająco blisko doświadczenia.”

25 narzędzi, gdy pacjent czuje kilka rzeczy naraz

Narzędzia 146–170

146

Dwie emocje jednocześnie

Czy mogą być obecne dwie emocje naraz?

148

Emocja ukryta

Co może być pod spodem?

150

Emocja zakazana

Której emocji najtrudniej byłoby tu pozwolić istnieć?

152

Lęk i pragnienie

Czy jednocześnie jest chęć i obawa?

154

Tęsknota i złość

Czy jest pragnienie bliskości i zranienie?

156

Mapa warstw emocji

Narysuj trzy warstwy: co widać, co czuć, co jest ukryte.

158

Sprzeczne impulsy

Jeden impuls chce..., drugi impuls chce...

160

Emocja przed słowami

Co było obecne, zanim pojawiło się wyjaśnienie?

162

Emocja wobec siebie

Co czuje Pan/Pani wobec siebie w tej sytuacji?

164

Emocja wobec terapeuty

Czy jakaś emocja pojawia się teraz wobec mnie?

166

Emocja bezpieczna

Która emocja jest najbezpieczniejsza do pokazania?

168

Emocja w tle

Co jest ciche, ale stale obecne?

170

Emocja, która maleje

Co traci intensywność, gdy zostaje nazwane?

147

Emocja na wierzchu

Co jest najbardziej widoczne na powierzchni?

149

Emocja chroniąca

Która emocja chroni przed pokazaniem innej?

151

Złość i smutek

Czy złość przykrywa smutek, czy smutek przykrywa złość?

153

Ulgą i winą

Czy ulga pojawia się razem z poczuciem winy?

155

Wstyd i potrzeba

Czy potrzeba jest obecna, ale trudno ją pokazać?

157

Emocje w dwóch częściach

Jedna część czuje..., druga część czuje...

159

Kolejność emocji

Która emocja przyszła pierwsza, a która później?

161

Emocja po kontakcie

Co zmienia się, gdy mówię to na głos?

163

Emocja wobec drugiej osoby

Co jest skierowane do drugiej osoby?

165

Emocja bez zgody

Na którą emocję nie ma Pan/Pani jeszcze zgody?

167

Emocja ryzykowna

Która emocja wydaje się najbardziej ryzykowna?

169

Emocja, która rośnie

Co staje się mocniejsze, gdy przy tym zostajemy?

POLE WYRÓŻNIONE

„Emocje nie zawsze ustawiają się w prostą kolejkę. Czasem terapia zaczyna się od zgody na złożoność.”

25 narzędzi do odkrywania potrzeb

Narzędzia 171–195

171

Potrzeba pod emocją

Gdyby ta emocja mówiła o potrzebie, jaka byłaby pod spodem?

173

Czego było za dużo

Presji, hałasu, wymagań, oceny, odpowiedzialności?

175

Potrzeba uznania

Czy coś w Panu/Pani potrzebuje zostać zobaczone albo uznane?

177

Potrzeba odpoczynku

Czy ciało lub psychika potrzebuje przerwy, a nie wysiłku?

179

Potrzeba autonomii

Czy potrzebuje Pan/Pani więcej wyboru, wpływu lub przestrzeni?

181

Potrzeba sprawczości

Jaki mały wpływ byłby możliwy?

183

Potrzeba ochrony

Co wymaga ochrony?

185

Potrzeba prawdy

Czy ważne jest wypowiedzieć coś prawdziwego?

187

Potrzeba łagodności

Czy pacjent potrzebuje mniej krytyki, a więcej łagodności?

189

Potrzeba prywatności

Czy potrzebna jest granica wokół tego, co osobiste?

191

Potrzeba struktury

Czy chaos potrzebuje prostego planu?

193

Potrzeba wyboru

Jakie opcje są dostępne, nawet jeśli małe?

195

Najważniejsza potrzeba teraz

Z wielu potrzeb wybierzmy tę najbardziej aktualną.

172

Czego zabrakło

Czego najbardziej zabrakło w tej sytuacji?

174

Potrzeba bezpieczeństwa

Czy najważniejsza jest teraz potrzeba bezpieczeństwa?

176

Potrzeba granicy

Czy ta emocja pokazuje potrzebę powiedzenia nie, stop albo dość?

178

Potrzeba kontaktu

Czy pod tym jest potrzeba bliskości albo bycia z kimś?

180

Potrzeba sensu

Czy ważne jest zrozumienie, po co to się pojawia?

182

Potrzeba opłakania

Czy to miejsce potrzebuje żalu, a nie rozwiązania?

184

Potrzeba naprawy

Czy coś wymaga naprawienia, wyjaśnienia albo przeproszenia?

186

Potrzeba powagi

Czy ból był wcześniej pomniejszany?

188

Potrzeba widzialności

Czy chodzi o to, że nikt tego nie widział?

190

Potrzeba czasu

Czy odpowiedź potrzebuje dojrzeć?

192

Potrzeba wsparcia

Kto lub co mogłoby być realnym wsparciem?

194

Potrzeba bez żądania

Nazwijmy potrzebę, zanim zdecydujemy, kto i jak ma ją spełnić.

POLE WYRÓŻNIONE

„Potrzeba nie jest słabością. Jest informacją o tym, co wymaga kontaktu, ochrony albo troski.”

25 narzędzi do pracy ze złością i granicą

Narzędzia 196–220

196

Złość jako informacja

O czym ta złość próbuje poinformować?

198

Złość i ciało

Gdzie złość jest w ciele?

200

Złość bez działania

Czy możemy poczuć energię złości bez natychmiastowego działania?

202

Złość i sprzeciw

Przeciwko czemu pojawia się sprzeciw?

204

Złość i smutek

Czy złość chroni przed smutkiem?

206

Złość do siebie

Czy złość wraca przeciwko Panu/Pani?

208

Złość zamrożona

Czy ciało zatrzymało ruch sprzeciwu?

210

Zakazana złość

Czy wolno było Panu/Pani się złościć?

212

Złość i sprawczość

Jaki mały wpływ pokazuje ta złość?

214

Złość i strata

Czy złość mówi o stracie czegoś ważnego?

216

Złość i odpowiedzialność

Co należy do Pana/Pani, a co do drugiej osoby?

218

Złość i decyzja

Czy złość pokazuje potrzebę decyzji?

220

Złość po uznaniu

Co zmienia się, gdy nie walczymy ze złością, tylko ją rozumiemy?

197

Granica w złości

Jaka granica mogła zostać naruszona?

199

Złość i impuls

Co złość chce zrobić?

201

Złość i słowo nie

Jak brzmiałoby jedno spokojne nie?

203

Złość i bezradność

Czy pod złością jest bezradność?

205

Złość i wstyd

Czy złość jest łatwiejsza niż pokazanie wstydu?

207

Złość niewypowiedziana

Co nigdy nie zostało powiedziane?

209

Złość dziedziczona

Jak w Pana/Pani domu traktowano złość?

211

Złość bez przemocy

Jak uznać złość bez ranienia siebie lub innych?

213

Złość i ochrona

Co złość próbuje chronić?

215

Złość i oczekiwanie

Jakie oczekiwanie zostało niespełnione?

217

Złość i prośba

Jaka prośba kryje się pod złością?

219

Złość i skala

Jak silna jest złość od 0 do 10?

POLE WYRÓŻNIONE

„Złość staje się bardziej użyteczna, gdy zostaje połączona z granicą, potrzebą i odpowiedzialnością.”

25 narzędzi do pracy ze smutkiem i utratą

Narzędzia 221–245

221

Smutek jako informacja

Co ta emocja pokazuje, że było ważne?

223

Czego nigdy nie było

Czy to żal po czymś, czego Pan/Pani nigdy nie dostał/dostała?

225

Żal bez rozwiązania

Czy ten fragment potrzebuje bycia uznanym, a nie naprawionym?

227

Łzy jako ruch

Czy łzy mogą być ruchem domykania?

229

Smutek i samotność

Czy w tym smutku jest poczucie bycia samemu/samej?

231

Smutek i granica

Czy trzeba chronić ten smutek przed oceną?

233

Smutek i ulga

Czy obok smutku jest też ulga?

235

Niedokończone pożegnanie

Czy jest coś, co nie zostało pożegnane?

237

Miejsce dla żalu

Ile miejsca potrzebuje ten żal w tej sesji?

239

Smutek i pamięć

Jaki obraz lub wspomnienie jest najbliższe?

241

Smutek i ciało po sesji

Czego ciało będzie potrzebowało po tej pracy?

243

Smutek i zgoda

Czy jest zgoda na to, że to naprawdę bolało?

245

Smutek po uznaniu

Co zmienia się, gdy smutek nie musi być ukrywany?

222

Co zostało utracone

Co Pan/Pani stracił/straciła albo czego nie było?

224

Tęsknota

Za czym Pan/Pani tęskni?

226

Smutek w ciele

Gdzie ciało niesie smutek?

228

Smutek i oddech

Czy oddech zatrzymuje smutek, czy pozwala mu płynąć?

230

Smutek i wsparcie

Czego potrzebuje Pan/Pani, żeby nie być z tym sam/sama?

232

Smutek i złość

Czy pod smutkiem jest złość albo sprzeciw?

234

Smutek i wstyd

Czy trudno pokazać smutek, bo pojawia się wstyd?

236

Niewypowiedziane zdanie

Co chciałby/chciałaby Pan/Pani powiedzieć temu, co utracone?

238

Opłakiwanie małymi dawkami

Czy możemy dotknąć tego przez chwilę, a potem wrócić do podparcia?

240

Smutek i znaczenie

Co ta strata mówi o Pana/Pani wartościach?

242

Smutek i rytuał

Czy mały symboliczny gest mógłby pomóc w uznaniu straty?

244

Smutek i czas

Czy ten smutek potrzebuje więcej czasu, niż Pan/Pani sobie daje?

POLE WYRÓŻNIONE

„Smutek często nie potrzebuje rady. Potrzebuje miejsca, uznania i wystarczającego podparcia.”

25 narzędzi do pracy z lękiem

Narzędzia 246–270

246

Lęk jako sygnał

Przed czym lęk próbuje Pana/Panią ostrzec?

248

Skala lęku

Jak mocny jest lęk od 0 do 10?

250

Najbardziej prawdopodobny scenariusz

Co jest bardziej prawdopodobne niż najgorszy scenariusz?

252

Lęk i potrzeba informacji

Jakiej informacji brakuje?

254

Lęk i kontrola

Co próbuje Pan/Pani kontrolować, żeby zmniejszyć lęk?

256

Lęk i brak wpływu

Co trzeba uznać jako poza kontrolą?

258

Lęk i stopy

Czy można poczuć stopy jako punkt kontaktu z teraz?

260

Lęk i przyszłość

Czy lęk żyje bardziej w przyszłości niż w teraźniejszości?

262

Lęk i wstyd

Czy pojawia się wstyd z powodu samego lęku?

264

Lęk i mały krok

Jaki krok jest możliwy przy obecnym poziomie lęku?

266

Lęk i ciało po sesji

Czego ciało będzie potrzebowało po rozmowie o tym?

268

Lęk i zdanie powrotu

Jakie zdanie pomaga nie odpłynąć w katastrofę?

270

Lęk po ugruntowaniu

Co zmienia się po kontakcie ze stopami, krzesłem i pokojem?

247

Lęk w ciele

Gdzie lęk jest najbardziej odczuwalny?

249

Najgorszy scenariusz

Czego lęk najbardziej się obawia?

251

Fakt czy przewidywanie

Co jest faktem, a co przewidywaniem lęku?

253

Lęk i bezpieczeństwo

Co zwiększyłoby bezpieczeństwo o jeden punkt?

255

Lęk i wpływ

Na co ma Pan/Pani realny wpływ?

257

Lęk i oddech

Czy oddech potrzebuje regulacji, czy najpierw podparcia?

259

Lęk i orientacja

Co w tym pokoju mówi, że jesteśmy teraz?

261

Lęk i przeszłość

Czy ten lęk zna Pan/Pani z dawnych sytuacji?

263

Lęk i prośba o wsparcie

Jakiego wsparcia można realnie poprosić?

265

Lęk i granica

Czy lęk pokazuje potrzebę granicy?

267

Lęk i zasób

Jaki zasób pomaga wrócić do tu i teraz?

269

Lęk i bezpieczne dawkowanie

Czy możemy dotknąć tematu przez 30 sekund i wrócić?

POLE WYRÓŻNIONE

„Przy lęku często najpierw potrzebne jest podparcie, potem dopiero analiza.”

Jak dobrać narzędzie do emocji i potrzeb?

„Pacjent nie umie nazwać emocji”

121–145 · rozpoznawanie emocji

„Pacjent czuje kilka rzeczy naraz”

146–170 · emocje mieszane

„Pacjent zna emocję, ale nie zna potrzeby”

171–195 · potrzeby pod emocjami

„Złość, sprzeciw lub napięcie granicy”

196–220 · praca ze złością

„Smutek, strata, żal lub tęsknota”

221–245 · praca ze smutkiem

„Lęk, napięcie lub niepewność”

246–270 · praca z lękiem

INSTRUKCJA DLA TERAPEUTY

- Nie wymuszaj nazwy emocji.
- Pozwól pacjentowi wybrać słowo przybliżone.
- Zawsze sprawdzaj intensywność emocji.
- Przy lęku i zalanu najpierw regulacja.
- Przy smutku nie spiesz się do rozwiązania.
- Przy złości szukaj granicy, potrzeby i odpowiedzialności.
- Przy emocjach mieszanych nie upraszczaj zbyt szybko.

POLE WYRÓŻNIONE

„Emocja staje się bardziej możliwa do przeżycia, gdy zostaje nazwana, osadzona w ciele i połączona z potrzebą.”

MODUŁ 04

Narzędzia pracy z ciałem, regulacją i groundingiem

„Ciało często mówi pierwsze. Regulacja pomaga je usłyszeć bez przeciążenia.”

Ciało

Regulacja

Ugruntowanie

25 narzędzi do łagodnego zauważania ciała

Narzędzia 271–295

271

Jedno miejsce w ciele

Gdzie ciało zwraca uwagę najbardziej?

273

Miejsce napięcia

Gdzie jest napięcie?

275

Miejsce bez czucia

Gdzie jest pustka, odcięcie albo brak dostępu?

277

Ciało jako mapa

Gdyby ciało było mapą, gdzie jest centrum doświadczenia?

279

Ciało i granica

Czy ciało mówi bliżej, dalej, stop albo tak?

281

Ciało i ciężar

Czy ciało czuje ciężar, lekkość, zapadnięcie albo podparcie?

283

Ciało i kształt

Gdyby to odczucie miało kształt, jaki by był?

285

Ciało i zgoda

Czy ciało zgadza się zostać przy tym przez chwilę?

287

Ciało i oddech

Czy oddech zmienia się, gdy to zauważamy?

289

Ruch minimalny

Czy najmniejszy ruch przynosi zmianę?

291

Ciało i głos

Czy głos zmienia się, gdy zbliżamy się do tego miejsca?

293

Ciało i ręce

Co dzieje się z dłońmi?

295

Ciało po zauważeniu

Co zmienia się po samym nazwaniu odczucia?

272

Najbardziej neutralne miejsce

Które miejsce w ciele jest dziś najbardziej neutralne?

274

Miejsce podparcia

Gdzie ciało czuje choć trochę podparcia?

276

Ciało bez interpretacji

Zauważmy odczucie, zanim nadamy mu znaczenie.

278

Ciało i emocja

Czy emocja ma miejsce w ciele?

280

Ciało i impuls

Czy ciało chce się ruszyć, zatrzymać, odsunąć, zwinąć, sięgnąć?

282

Ciało i temperatura

Czy jest ciepło, zimno, neutralność albo zmiana?

284

Ciało i odległość

Czy można zauważyć to odczucie z małego dystansu?

286

Ciało i skala

Jak intensywne jest to odczucie od 0 do 10?

288

Kontakt z podłożem

Czy stopy lub krzesło są dostępne jako podparcie?

290

Ciało i pauza

Co ciało robi, kiedy nie mówimy przez chwilę?

292

Ciało i oczy

Czy wzrok chce patrzeć, odwrócić się, zamknąć oczy czy rozejrzeć?

294

Ciało i nogi

Czy nogi chcą zostać, odejść, uciec, oprzeć się?

POLE WYRÓŻNIONE

„Praca z ciałem nie zaczyna się od poprawiania ciała. Zaczyna się od zauważenia.”

25 narzędzi do powrotu do tu i teraz

Narzędzia 296–320

296

Stopy na podłodze

Zauważ kontakt stóp z podłogą.

298

Płecy i oparcie

Czy płecy mogą znaleźć choć trochę kontaktu z oparciem?

300

Trzy rzeczy w pokoju

Nazwij trzy neutralne rzeczy, które widzisz.

302

Dźwięki teraz

Nazwij dwa dźwięki obecne w tej chwili.

304

Tu i teraz

Powiedz: jestem tutaj, jest data, jestem w tym pokoju.

306

Kontakt z ubraniem

Poczuj materiał ubrania na skórze.

308

Ruch palców stóp

Delikatnie porusz palcami stóp.

310

Mikroruch

Zrób najmniejszy ruch, który ciało chce zrobić.

312

Kontakt z wodą

Weź łyk wody i zauważ doznanie.

314

Jedno neutralne zdanie

Powiedz jedno zdanie o tym, gdzie jesteś teraz.

316

Wewnętrzny i zewnętrzny kontakt

Zauważ jedno odczucie w ciele i jedną rzecz w pokoju.

318

Odległość od tematu

Wyobraź sobie, że trudny temat leży na kartce obok, nie w całym ciele.

320

Skala po groundingu

Jak zmieniła się intensywność od 0 do 10?

297

Cieężar na krześle

Sprawdź, czy krzesło może podtrzymać część ciężaru.

299

Dłonie jako kotwica

Zauważ dłonie: temperaturę, nacisk, kontakt.

301

Kolory w pokoju

Znajdź trzy spokojne kolory.

303

Orientacja wzrokiem

Rozejrzyj się powoli, bez szukania zagrożenia.

305

Krawędzie przedmiotów

Zauważ kształty i krawędzie wokół siebie.

307

Długi wydech

Pozwól wydechowi być odrobinę dłuższym, jeśli to naturalne.

309

Nacisk dłoni

Dociśnij lekko dłonie do siebie lub do uda.

311

Zmiana pozycji

Sprawdź, czy ciało potrzebuje małej zmiany pozycji.

313

Nazwa pięciu obiektów

Nazwij pięć rzeczy w pomieszczeniu.

315

Zewnętrzny punkt uwagi

Wybierz jeden przedmiot i opisz go szczegółowo.

317

Siedzenie stabilnie

Sprawdź, co pomaga siedzieć trochę stabilniej.

319

Powrót przez imię

Powiedz swoje imię i zauważ, czy to pomaga wrócić.

POLE WYRÓŻNIONE

„Grounding nie musi uspokoić całkowicie. Wystarczy, że przywróci choć trochę kontaktu z teraźniejszością.”

25 narzędzi do regulacji napięcia i pobudzenia

Narzędzia 321–345

321

Skala pobudzenia

Jak mocne jest pobudzenie od 0 do 10?

323

Sygnal za dużo

Po czym ciało poznaje, że jest za dużo?

325

Zmniejszenie bodźców

Co można uprościć: światło, dźwięk, tempo, słowa?

327

Wolniejsze tempo

Zwolnijmy o jeden krok.

329

Odłożenie tematu

Możemy wrócić do tego, gdy będzie więcej podparcia.

331

Ruch regulacyjny

Czy ciało potrzebuje drobnego ruchu?

333

Dłonie i nacisk

Czy łagodny nacisk dłoni pomaga poczuć granice ciała?

335

Oddech bez kontroli

Zauważmy oddech bez poprawiania go.

337

Nazwanie pobudzenia

To wygląda jak dużo pobudzenia, nie jak porażka.

339

Regulacja przed analizą

Zanim wyjaśnimy, pomóżmy układowi nerwowemu wrócić.

341

Zasób osobisty

Co zwykle pomaga Panu/Pani wrócić?

343

Zasób sensoryczny

Jaki bodziec pomaga: ciepło, woda, ciężar, światło?

345

Sprawdzenie po regulacji

Jak jest teraz w porównaniu z początkiem?

322

Strefa okna tolerancji

Czy jesteśmy w pobudzeniu, oknie tolerancji czy odcięciu?

324

Sygnal powrotu

Po czym poznamy, że wraca więcej stabilności?

326

Mniej słów

Przy wysokim pobudzeniu użyjmy mniej słów.

328

Pauza regulacyjna

Zatrzymajmy rozmowę na chwilę, żeby ciało mogło nadążyć.

330

Dawkowanie trudnego materiału

Dotknijmy tematu przez chwilę i wróćmy do zasobu.

332

Rozluźnienie szczęki

Sprawdźmy, czy szczeka jest zaciśnięta.

334

Ciężar i oparcie

Czy można poczuć ciężar ciała jako podparcie?

336

Wybór jednej rzeczy

Jaka jedna rzecz pomoże zmniejszyć napięcie o jeden punkt?

338

Zatrzymanie interpretacji

Najpierw ciało, potem znaczenie.

340

Plan po sesji

Czego ciało będzie potrzebowało po wyjściu z gabinetu?

342

Zasób relacyjny

Kto lub jaki kontakt działa stabilizująco?

344

Zasób znaczenia

Jakie zdanie pomaga pamiętać, że to minie?

POLE WYRÓŻNIONE

„Regulacja nie jest ucieczką od procesu. Jest warunkiem, by proces był możliwy do przeżycia.”

25 narzędzi, gdy pacjent mówi: nic nie czuję

Narzędzia 346–370

346

Brak czucia jako informacja

To, że nic Pan/Pani nie czuje, też jest ważną informacją.

348

Najmniejszy sygnał

Czy jest choć 1% odczucia, napięcia, ciężaru albo temperatury?

350

Kontakt z zewnątrz

Zacznijmy od pokoju, nie od wnętrza.

352

Stopy bez oczekiwania

Czy stopy mają kontakt z podłogą, nawet jeśli nic Pan/Pani nie czuje?

354

Odcięcie jako ochrona

Przed czym odcięcie mogło Pana/Panią chronić?

356

Mniej pytań

Zamiast wielu pytań wybierzmy jedno bardzo proste.

358

Mały ruch palców

Czy możliwy jest minimalny ruch palców dłoni lub stóp?

360

Kontakt z temperaturą

Czy można zauważyć ciepło, chłód albo neutralność?

362

Czas dla odpowiedzi

Nie musimy odpowiadać od razu.

364

Obraz odcięcia

Gdyby odcięcie miało obraz, jaki by był?

366

Kontakt z głosem terapeuty

Czy mój głos pomaga być bardziej obecnym, czy przeszkadza?

368

Mały zasób

Jaki najmniejszy zasób jest dostępny teraz?

370

Zmiana po zauważeniu

Czy coś zmienia się po samym nazwaniu odcięcia?

347

Pustka bez nacisku

Czy możemy zauważyć pustkę bez próby szybkiego wypełniania jej?

349

Neutralne miejsce w ciele

Które miejsce jest najbardziej neutralne, niekoniecznie przyjemne?

351

Opis przedmiotu

Proszę opisać jeden przedmiot w gabinecie.

353

Krzesło jako fakt

Czy możemy zauważyć fakt, że krzesło podtrzymuje ciało?

355

Zamrożenie jako stan

To może być stan układu nerwowego, nie brak współpracy.

357

Tak, nie, nie wiem

Czy bliżej jest tak, nie czy nie wiem?

359

Spojrzenie w bok

Czy oczy chcą patrzeć gdzieś indziej, żeby było łatwiej?

361

Skala dostępu

Na ile jest dostęp do doświadczenia od 0 do 10?

363

Słowo bez emocji

Jakie jedno neutralne słowo pasuje do tego stanu?

365

Co pomaga nie odpływać

Co pomaga zostać choć trochę tutaj?

367

Odległość od tematu

Czy temat jest za blisko i trzeba go odsunąć?

369

Powrót po 30 sekundach

Zostańmy przy tym krótko, a potem wróćmy do pokoju.

POLE WYRÓŻNIONE

„Przy odcięciu celem nie jest szybkie poczucie emocji. Celem jest odzyskanie choć odrobiny kontaktu i bezpieczeństwa.”

25 narzędzi do budowania zasobów przez ciało i zmysły

Narzędzia 371–395

371

Zasób w stopach

Czy stopy mogą być choć minimalnym punktem podparcia?

373

Zasób w oparciu

Czy plecy mogą poczuć oparcie?

375

Zasób w głosie

Czy spokojny głos pomaga wrócić?

377

Zasób w kolorze

Który kolor jest dziś najspokojniejszy?

379

Zasób w dotyku

Jaka faktura działa wspierająco?

381

Zasób w ciężarze

Czy ciężar koca, dłoni lub ciała daje podparcie?

383

Zasób w bezruchu

Czy bezruch jest odpoczynkiem, czy zamrożeniem?

385

Zasób w granicy

Czy nazwanie granicy reguluje ciało?

387

Zasób w przedmiocie

Czy konkretny przedmiot może być kotwicą?

389

Zasób w wodzie

Czy łyk wody zmienia kontakt z ciałem?

391

Zasób w dystansie

Czy temat potrzebuje większej odległości?

393

Zasób w relacji

Czy obecność terapeuty działa regulująco?

395

Mapa trzech zasobów

Wybierzmy jeden zasób ciała, jeden zmysłów i jeden relacji.

372

Zasób w dłoniach

Czy dłonie mogą pomóc wrócić do kontaktu?

374

Zasób w oddechu

Czy jest jeden fragment oddechu, który nie wymaga wysiłku?

376

Zasób w wzroku

Jaki obraz w pokoju działa neutralnie albo stabilizująco?

378

Zasób w dźwięku

Czy jest dźwięk, który pomaga być tu i teraz?

380

Zasób w temperaturze

Czy ciepło albo chłód pomaga regulacji?

382

Zasób w ruchu

Jaki mały ruch pomaga odzyskać wpływ?

384

Zasób w przestrzeni

Czy więcej przestrzeni wokół ciała pomaga?

386

Zasób w rytmie

Czy powtarzalny rytm działa stabilizująco?

388

Zasób w zapachu

Czy zapach może pomagać wracać do teraźniejszości?

390

Zasób w pozycji

Jaka pozycja ciała daje więcej stabilności?

392

Zasób w wyobrażeniu

Czy obraz bezpiecznego miejsca pomaga, czy jest zbyt daleki?

394

Zasób po sesji

Który zasób będzie możliwy do użycia po wyjściu?

POLE WYRÓŻNIONE

„Zasób jest skuteczny wtedy, gdy jest dostępny dla pacjenta, a nie tylko dobrze brzmi terapeutycznie.”

25 krótkich procedur do użycia w gabinecie

Narzędzia 396–420

396

Stopy — krzesło — pokój

Zauważ stopy, ciężar na krześle i trzy rzeczy w pokoju.

398

Dłonie i nacisk

Połącz dłonie i sprawdź, czy lekki nacisk pomaga.

400

Mikroruch

Zrób najmniejszy ruch, który ciało chce zrobić.

402

Oddech bez poprawiania

Zauważ oddech bez próby zmiany.

404

Kontakt z materiałem

Zauważ fakturę ubrania lub przedmiotu.

406

Dwa dźwięki

Nazwij dwa dźwięki obecne w tej chwili.

408

Dystans od tematu

Wyobraź sobie, że temat leży na kartce w bezpiecznej odległości.

410

Zmiana pozycji

Sprawdź, czy ciało potrzebuje minimalnej korekty pozycji.

412

Kontakt z wodą

Weź łyk wody i zauważ temperaturę.

414

Pauza bez zadania

Zostańmy przez chwilę bez zadawania pytań.

416

Intensywność przed i po

Oceń intensywność przed ćwiczeniem i po nim.

418

Zakończenie przez ciało

Przed końcem sesji sprawdź stopy, krzesło i oddech.

420

Regulacja 60 sekund

Przez minutę wybierz tylko jeden punkt: stopy, dłonie albo pokój.

397

Trzy neutralne obiekty

Nazwij trzy rzeczy, które nie są związane z problemem.

399

Wolne rozejrzenie

Rozejrzyj się powoli, pozwalając oczom znaleźć neutralny punkt.

401

Orientacja datą

Powiedz: dziś jest..., jestem w..., mam... lat.

403

Wydech o jeden procent dłuższy

Jeśli to naturalne, pozwól wydechowi wydłużyć się odrobinę.

405

Pięć rzeczy widzę

Wymień pięć rzeczy, które widzisz teraz.

407

Jedno zdanie powrotu

Powiedz zdanie: jestem teraz tutaj.

409

Rama bezpieczeństwa

Co mówi, że jesteśmy w gabinecie, nie w tamtej sytuacji?

411

Ciężar ciała

Zauważ, gdzie ciężar ciała jest podtrzymywany.

413

Nazwa koloru

Znajdź jeden kolor, który jest neutralny lub spokojny.

415

Powrót do głosu

Zauważ, czy głos terapeuty pomaga wrócić do tu i teraz.

417

Zasób w kieszeni

Wybierz mały przedmiot, który może przypominać o podparciu.

419

Jedna rzecz mniej

Co możemy zrobić mniej, aby układ nerwowy miał łatwiej?

POLE WYRÓŻNIONE

„Dobra procedura regulacyjna jest krótka, konkretna i możliwa do przerywania w każdej chwili.”

Jak dobrać narzędzie ciała, regulacji i groundingu?

„Pacjent potrzebuje zauważyć ciało”

271–295 · kontakt z ciałem

„Pacjent traci kontakt z tu i teraz”

296–320 · grounding i orientacja

„Pacjent jest pobudzony, napięty lub zalany”

321–345 · regulacja pobudzenia

„Pacjent mówi: nic nie czuję”

346–370 · odcięcie i zamrożenie

„Pacjent potrzebuje zasobów poza gabinetem”

371–395 · zasoby somatyczne

„Potrzebna jest krótka interwencja w sesji”

396–420 · mini-procedury

INSTRUKCJA DLA TERAPEUTY

- Nie zaczynaj od ciała, jeśli pacjent nie ma na to zgody.
- Przy odcięciu używaj prostszych pytań i więcej orientacji zewnętrznej.
- Przy pobudzeniu najpierw zmniejsz bodźce i tempo.
- Przy pracy z ciałem unikaj interpretacji na początku.
- Zawsze sprawdzaj, czy interwencja reguluje, czy nasila napięcie.

POLE WYRÓŻNIONE

„Ciało może być drogą do kontaktu, ale tylko wtedy, gdy tempo jest bezpieczne.”

MODUŁ 05

Narzędzia granic, zgody i relacji

„Granica nie musi zrywać kontaktu. Może go chronić.”

Granica

Zgoda

Relacja

25 narzędzi do zauważania własnego tak, nie i stop

Narzędzia 421–445

421

Moje tak

Po czym poznaję, że coś jest moim prawdziwym tak?

423

Moje stop

Jak ciało pokazuje stop?

425

Nie wiem jako granica

Czy nie wiem oznacza potrzebę czasu?

427

Granica emocjonalna

Co czuję ja, a co należy do drugiej osoby?

429

Granica energii

Ile energii mogę dać bez przekraczania siebie?

431

Granica odpowiedzialności

Za co odpowiadam, a za co nie?

433

Granica w ciele

Gdzie ciało pokazuje napięcie przy tej sprawie?

435

Granica i wstyd

Czy pojawia się wstyd po samej myśli o granicy?

437

Granica i złość

Czy złość pokazuje naruszenie granicy?

439

Granica i relacja

Czy granica ma zakończyć kontakt, czy go uporządkować?

441

Granica za późno

Po czym poznać, że granica została postawiona zbyt późno?

443

Granica spokojna

Jak brzmiałaby granica wypowiedziana spokojnie?

445

Granica po uznaniu

Co zmienia się, gdy uznajemy prawo do granicy?

422

Moje nie

Po czym poznaję, że coś jest moim nie?

424

Jeszcze nie

Czy to jest nie, czy raczej jeszcze nie?

426

Granica ciała

Jaki dystans jest teraz bezpieczny?

428

Granica czasu

Na co naprawdę mam przestrzeń?

430

Granica komunikacji

Jak nie chcę, żeby do mnie mówiono?

432

Granica decyzji

Czy ta decyzja jest moja, czy pod presją?

434

Granica w głosie

Czy głos może powiedzieć jedno spokojne nie?

436

Granica i lęk

Czego boi się Pan/Pani, jeśli granica zostanie wypowiedziana?

438

Granica i potrzeba

Jakiej potrzeby broni ta granica?

440

Granica i historia

Jak w Pana/Pani domu traktowano granice?

442

Granica za ostro

Czy granica musi być tak mocna, bo wcześniej była ignorowana?

444

Granica minimalna

Jaka najmniejsza granica byłaby możliwa teraz?

POLE WYRÓŻNIONE

„Granica staje się łatwiejsza, gdy pacjent rozumie, czego chroni, a nie tylko czego odmawia.”

25 narzędzi do pracy ze zgodą i odmową

Narzędzia 446–470

446

Zgoda prawdziwa

Czy to jest zgoda, czy próba uniknięcia konfliktu?

448

Zgoda ostrożna

Czy to jest tak, ale wolniej?

450

Brak zgody

Czy można zauważyć nie bez tłumaczenia się?

452

Nie wiem

Czy nie wiem potrzebuje czasu, informacji czy kontaktu z ciałem?

454

Stop

Kiedy potrzebne jest natychmiastowe zatrzymanie?

456

Trzecia opcja

Czy istnieje opcja pośrednia?

458

Presja wewnętrzna

Czy Pan/Pani sam/sama zmusza się do odpowiedzi?

460

Zgoda z winy

Czy zgoda wynika z poczucia winy?

462

Odmowa z kontaktem

Jak powiedzieć nie i pozostać w kontakcie?

464

Odmowa i ciało po niej

Co ciało robi po wypowiedzeniu nie?

466

Wybór w terapii

Czy pacjent czuje, że może korygować kierunek sesji?

468

Zgoda po sprawdzeniu

Czy po chwili kontaktu z ciałem odpowiedź jest taka sama?

470

Zgoda po uznaniu prawa do nie

Co zmienia się, gdy nie naprawdę jest dostępna?

447

Zgoda ciała

Czy ciało mówi tak samo jak słowa?

449

Zgoda z warunkiem

Czego potrzebuje zgoda, żeby była bezpieczna?

451

Nie jako pełne zdanie

Jak brzmi krótkie, spokojne nie?

453

Jeszcze nie

Czy temat jest ważny, ale nie na dziś?

455

Wybór z dwóch opcji

Która z dwóch opcji jest mniej obciążająca?

457

Presja zewnętrzna

Czy ktoś oczekuje odpowiedzi szybciej, niż Pan/Pani może ją dać?

459

Zgoda z lęku

Czy zgoda wynika z lęku przed reakcją drugiej osoby?

461

Zgoda z automatu

Czy mówi Pan/Pani tak, zanim sprawdzi Pan/Pani siebie?

463

Odmowa bez tłumaczenia wszystkiego

Ile wyjaśnienia jest potrzebne, a ile to próba zasłużenia na zgodę?

465

Wybór minimalny

Jaki najmniejszy wybór jest dostępny?

467

Zgoda na eksperyment

Czy można spróbować przez chwilę i zatrzymać się, jeśli nie pasuje?

469

Wybór bez idealności

Który wybór jest wystarczająco dobry, nie idealny?

POLE WYRÓŻNIONE

„Zgoda ma znaczenie tylko wtedy, gdy odmowa również jest możliwa.”

25 narzędzi do rozdzielania tego, co moje i cudze

Narzędzia 471–495

471

Co należy do mnie

Za co naprawdę odpowiadam w tej sytuacji?

473

Wpływ a kontrola

Na co mam wpływ, a czego nie mogę kontrolować?

475

Wina a odpowiedzialność

Czy to jest realna odpowiedzialność, czy poczucie winy?

477

Cudza część

Jaka jest część drugiej osoby?

479

Przepraszanie za granicę

Czy przepraszam za coś, co było moim prawem?

481

Odpowiedzialność za emocje innych

Czy czuję się odpowiedzialny/odpowiedzialna za czyjąś reakcję?

483

Odpowiedzialność dziecka

Czy ta odpowiedzialność brzmi jak stara rola z dzieciństwa?

485

Rola winnego

Czy automatycznie biorę winę, żeby odzyskać kontrolę?

487

Odpowiedzialność i ciało

Gdzie w ciele czuć ciężar odpowiedzialności?

489

Jedno zdanie oddzielenia

To jest moje, a to nie jest moje.

491

Naprawa bez samokary

Co można naprawić bez niszczenia siebie?

493

Autonomia drugiej osoby

Czy zostawiam drugiej osobie prawo do jej decyzji?

495

Odpowiedzialność po rozdzieleniu

Co zostaje moją realną odpowiedzialnością po uporządkowaniu?

472

Co nie należy w całości do mnie

Co należy do drugiej osoby, systemu lub okoliczności?

474

Współczucie a ratowanie

Czy pomagam, czy próbuję uratować kogoś kosztem siebie?

476

Moja część

Jaka jest moja część tej sytuacji?

478

Część relacyjna

Co powstało między nami, a nie tylko we mnie?

480

Przepraszanie za błąd

Czy jest coś konkretnego, co wymaga naprawy?

482

Odpowiedzialność za decyzje innych

Czy próbuję decydować za drugą osobę?

484

Rola ratownika

Kiedy zaczynam ratować zamiast być w kontakcie?

486

Rola idealnego

Czy próbuję nie popełnić błędu, żeby zasłużyć na spokój?

488

Ciężar nie mój

Czy ten ciężar naprawdę należy do mnie?

490

Granica odpowiedzialności

Gdzie kończy się moje zadanie?

492

Wybór bez ratowania

Jak mogę odpowiedzieć bez przejmowania całego ciężaru?

494

Moja autonomia

Czy zostawiam sobie prawo do własnego wyboru?

POLE WYRÓŻNIONE

„Nadodpowiedzialność często wygląda jak troska, ale w środku odbiera pacjentowi wpływ i granice.”

25 narzędzi do pracy z tym, co dzieje się między nami

Narzędzia 496–520

496

Zmiana między nami

Zauważam, że coś zmienia się teraz w naszym kontakcie.

498

Kontakt bliżej czy dalej

Czy jest Pan/Pani bliżej kontaktu, czy bardziej się oddala?

500

Zgoda na korektę terapeuty

Czy może Pan/Pani powiedzieć, jeśli coś z mojej strony nie pasuje?

502

Rola terapeuty

Do jakiej roli mogę być teraz zapraszany/zapraszana?

504

Testowanie kontaktu

Czy to może być sposób sprawdzenia, czy zostanę w kontakcie?

506

Lęk przed zależnością

Czy bliskość terapeutyczna staje się niepokojąca?

508

Potrzeba bycia widzianym

Czy ważne jest, żebym naprawde to zobaczy/zobaczyła?

510

Złość do terapeuty

Czy jest coś, na co może być Pan/Pani zły/zła na mnie?

512

Zgoda pozorna

Czy zgadza się Pan/Pani ze mną, choć coś w środku mówi inaczej?

514

Wstyd przed terapeutą

Czy trudno mówić to właśnie przy mnie?

516

Za szybka interwencja

Czy poszedłem/poszłam za szybko?

518

Urealnienie relacji

Sprawdźmy, co dzieje się realnie między nami teraz.

520

Relacja po nazwaniu

Co zmienia się między nami, gdy to wypowiadamy?

497

Jak mnie Pan/Pani odbiera

Jak Pan/Pani odbiera mnie w tej chwili?

499

Napięcie w relacji

Czy między nami pojawia się napięcie, które warto nazwać?

501

Terapeuta jako ktoś znany

Czy w tym momencie mogę przypominać kogoś z Pana/Pani historii?

503

Rola pacjenta

Jaką rolę Pan/Pani przyjmuje wobec mnie?

505

Lęk przed oceną

Czy pojawia się obawa, że Pana/Panią ocenię?

507

Lęk przed odrzuceniem

Czy pojawia się obawa, że coś będzie dla mnie za dużo?

509

Potrzeba dystansu

Czy potrzebuje Pan/Pani więcej przestrzeni między nami?

511

Rozczarowanie terapeutą

Czy coś z mojej strony było rozczarowujące?

513

Milczenie w relacji

Czy milczenie jest odpoczynkiem, oporem czy komunikatem do mnie?

515

Naprawa kontaktu

Czy mogłem/mogłam coś źle zrozumieć?

517

Powrót do pacjenta

Odlóżmy moją hipotezę i wróćmy do Pana/Pani doświadczenia.

519

Granica z kontaktem

Chcę pozostać w kontakcie i zadbać o ramę pracy.

POLE WYRÓŻNIONE

„Relacja terapeutyczna nie jest tylko tłem. Czasem jest miejscem, w którym wzorzec pokazuje się najpełniej.”

25 narzędzi do regulowania odległości w relacji

Narzędzia 521–545

521

Skala dystansu

Gdzie jest Pan/Pani między za daleko, bezpiecznie i za blisko?

523

Ruch zbliżania

Co sprawia, że chce się Pan/Pani zbliżyć?

525

Zbyt blisko

Po czym ciało poznaje, że jest za blisko?

527

Bliskość i wstyd

Czy bliskość uruchamia wstyd?

529

Dystans i ochrona

Przed czym chroni dystans?

531

Potrzeba kontaktu

Jaki rodzaj kontaktu byłby wspierający?

533

Zależność

Czy zależność oznacza dla Pana/Pani zagrożenie?

535

Dopasowanie

Czy dopasowuje się Pan/Pani, żeby nie stracić kontaktu?

537

Kontakt bez zalania

Jaki kontakt jest wystarczający, ale nie przytłaczający?

539

Dystans bez znikania

Czy można zrobić przestrzeń i nadal pozostać w relacji?

541

Prośba o kontakt

Jak brzmiałaby prośba o więcej kontaktu?

543

Ciało w bliskości

Co ciało robi, gdy pojawia się bliskość?

545

Nowa regulacja odległości

Jaki byłby zdrowszy rytm zbliżania i oddalania?

522

Bezpieczna odległość

Jaka odległość w relacji pozwala czuć siebie?

524

Ruch oddalania

Co sprawia, że chce się Pan/Pani odsunąć?

526

Zbyt daleko

Po czym ciało poznaje, że kontakt jest za daleko?

528

Bliskość i lęk

Czy bliskość uruchamia lęk przed zależnością?

530

Dystans i samotność

Czy dystans chroni, czy izoluje?

532

Potrzeba przestrzeni

Ile przestrzeni jest potrzebne, żeby nie zniknąć w relacji?

534

Autonomia w relacji

Jak być blisko i nadal czuć własny wybór?

536

Wycofanie

Czy wycofanie jest odpoczynkiem, karą, ochroną czy lękiem?

538

Bliskość małymi dawkami

Czy można zbliżyć się o jeden mały krok?

540

Prośba o przestrzeń

Jak brzmiałaby prośba o więcej przestrzeni?

542

Ciało w dystansie

Co ciało robi, gdy pojawia się dystans?

544

Historia bliskości

Czego nauczyły wcześniejsze relacje o bliskości?

POLE WYRÓŻNIONE

„Zdrowa relacja nie wymaga stałej bliskości. Wymaga możliwości regulowania dystansu bez utraty kontaktu.”

25 narzędzi do naprawy relacji i mówienia granicy

Narzędzia 546–570

546

Jedno jasne zdanie granicy

Jak brzmiałaby granica w jednym prostym zdaniu?

548

Granica z kontaktem

Chcę być w kontakcie i jednocześnie potrzebuję...

550

Granica z wyborem

Mogę zrobić to, ale nie tamto.

552

Granica bez tłumaczenia wszystkiego

Ile wyjaśnienia naprawdę jest potrzebne?

554

Granica przed przekroczeniem

Co mogę powiedzieć, zanim napięcie urośnie?

556

Naprawa po wycofaniu

Wycofałem/wycofałam się. Chcę sprawdzić, co się stało.

558

Naprawa po zranieniu

Chcę uznać, że to mogło boleć.

560

Komunikat ja

Kiedy dzieje się..., czuję..., potrzebuję...

562

Odmowa z uznaniem

Rozumiem, że to ważne, i jednocześnie nie mogę się zgodzić.

564

Nazwanie wpływu

Kiedy słyszę takie słowa, oddalam się zamiast być bliżej.

566

Sprawdzenie odbioru

Jak to do Pana/Pani dotarło?

568

Pauza w konflikcie

Zatrzymajmy rozmowę, zanim pójdzie w eskalację.

570

Kontakt po granicy

Co dzieje się w relacji po wypowiedzeniu granicy?

547

Granica bez ataku

Jak powiedzieć nie bez oskarżania drugiej osoby?

549

Granica z czasem

Potrzebuję czasu, zanim odpowiem.

551

Granica z warunkiem

Mogę rozmawiać, jeśli mówimy spokojniej.

553

Granica po przekroczeniu

Co chcę powiedzieć, gdy moja granica została naruszona?

555

Naprawa po ostrym tonie

Chcę wrócić do tego inaczej. Mój ton był zbyt mocny.

557

Naprawa po nieporozumieniu

Mogliśmy się minąć. Sprawdźmy, co każde z nas usłyszało.

559

Naprawa bez samoponiżenia

Mogę wziąć odpowiedzialność bez niszczenia siebie.

561

Prośba zamiast żądania

Czy mogę sformułować to jako prośbę, nie nakaz?

563

Korekta oczekiwania

To oczekiwanie jest dla mnie za duże.

565

Powrót do intencji

Jaka była moja intencja, a jaki był wpływ?

567

Prośba o powtórzenie wolniej

Czy możemy wrócić do tego spokojniej?

569

Mały krok naprawy

Jaki najmniejszy gest naprawy jest możliwy?

POLE WYRÓŻNIONE

„Naprawa kontaktu nie oznacza cofania granicy. Oznacza powrót do relacji z większą jasnością.”

Jak dobrać narzędzie granic, zgody i relacji?

„Pacjent nie rozpoznaje tak, nie lub stop”

421–445 · rozpoznawanie granic

„Pacjent zgadza się automatycznie”

446–470 · zgoda, sprzeciw i wybór

„Pacjent bierze za dużo odpowiedzialności”

471–495 · nadodpowiedzialność

„Ważny temat relacji terapeutycznej”

496–520 · relacja i pole kontaktu

„Trudność z dystansem lub zależnością”

521–545 · dystans i bliskość

„Naprawa kontaktu lub wypowiedzenie granicy”

546–570 · naprawa i komunikacja

INSTRUKCJA DLA TERAPEUTY

- Nie traktuj granicy jako techniki szybkiego odcinania.
- Przy zgodzie zawsze sprawdzaj ciało, nie tylko słowa.
- Przy odpowiedzialności odróżniaj realną część pacjenta od nadodpowiedzialności.
- Przy relacji terapeutycznej mów łagodnie i sprawdzaj odbiór.
- Przy naprawie kontaktu bierz odpowiedzialność bez utraty ramy.

POLE WYRÓŻNIONE

„Granica, zgoda i relacja są jednym obszarem pracy: pacjent uczy się być w kontakcie bez utraty siebie.”

MODUŁ 06

Narzędzia pracy z oporem, unikaniem i wzorcem

„Opór nie jest wrogiem terapii. Często jest śladem ochrony.”

Opór

Unik

Wzorec

25 narzędzi do nazwania zatrzymania bez walki

Narzędzia 571–595

571

Coś się zatrzymało

Mam wrażenie, że w tym miejscu coś się zatrzymało.

573

Nie musimy przełamywać

Możemy sprawdzić, czego potrzebuje to miejsce.

575

Moment zmiany energii

Zauważyłem/zauważyłam zmianę energii, kiedy pojawił się ten temat.

577

Milczenie bez presji

Nie musimy wypełniać tej ciszy od razu.

579

Część ostrożna

Czy ostrożność próbuje coś chronić?

581

Opór w ciele

Gdzie ciało pokazuje zatrzymanie?

583

Opór w spojrzeniu

Czy oczy chcą się odsunąć od tematu?

585

Opór jako brak bezpieczeństwa

Czy potrzeba więcej bezpieczeństwa, zanim pójdziemy dalej?

587

Zgoda na niegotowość

Możemy uznać, że nie ma jeszcze gotowości.

589

Odłożenie tematu

Możemy zapisać ten temat i wrócić do niego później.

591

Opór po interwencji

Czy moja interwencja mogła być za szybka albo nietrafiona?

593

Mały fragment

Czy możemy zostać tylko przy jednym małym fragmencie?

595

Co zmienia się po nazwaniu

Co się dzieje, gdy nie walczymy z zatrzymaniem?

572

Zatrzymanie jako informacja

To zatrzymanie może być ważną informacją, nie problemem.

574

Co było tuż przed

Co wydarzyło się tuż przed zatrzymaniem?

576

Cisza jako materiał

Ta cisza też może być częścią procesu.

578

Część, która nie chce

Czy jest jakaś część, która nie chce iść dalej?

580

Tempo oporu

Może to zatrzymanie mówi, że tempo jest za szybkie.

582

Opór w głosie

Czy głos zmienił się, gdy dotknęliśmy tego tematu?

584

Opór jako granica

Czy to jest opór, czy ważna granica?

586

Opór jako mądrość tempa

Może jakaś część wie, że jeszcze nie teraz.

588

Ciekawość zamiast nacisku

Zamiast naciskać, możemy być ciekawi tego zatrzymania.

590

Powrót do zasobu

Zatrzymajmy się i wróćmy do czegoś stabilizującego.

592

Korekta terapeuty

Proszę powiedzieć, jeśli poszedłem/poszłam w złym kierunku.

594

Bezpieczna odległość

Z jakiej odległości można spojrzeć na ten temat?

POLE WYRÓŻNIONE

„Opór nazwany z szacunkiem często przestaje być przeszkodą i staje się informacją.”

25 narzędzi, gdy pacjent odchodzi od doświadczenia

Narzędzia 596–620

596

Zmiana tematu

Zauważyłem/zauważyłam, że temat się zmienił, gdy dotknęliśmy tego miejsca.

598

Głowa pracuje mocno

Widzę dużo rozumienia. Sprawdźmy, czy pod tym jest też przeżycie.

600

Ogólnie zamiast konkretnie

Czy możemy znaleźć jeden konkretny moment?

602

Opis zamiast uczucia

Co Pan/Pani czuje, gdy to opisuje?

604

Uśmiech przy bólu

Widzę uśmiech, kiedy mówimy o czymś bolesnym.

606

Dużo szczegółów

Który szczegół jest naprawdę ważny dla doświadczenia?

608

Mówienie o innych

Co to robi z Panem/Panią, nie tylko z innymi osobami?

610

Trzecia osoba

Czy można powiedzieć to w pierwszej osobie?

612

Zbyt szybki wniosek

Zanim przejdziemy do wniosku, zostańmy przy doświadczeniu.

614

Plan zamiast emocji

Czy planowanie pomaga teraz, czy chroni przed emocją?

616

Pusta zgoda

Czy zgadza się Pan/Pani ze mną, czy tylko chce przejść dalej?

618

Powrót do jednego słowa

Zatrzymajmy się przy jednym słowie, które ma ładunek.

620

Co po zauważeniu uniku

Co zmienia się, gdy zauważamy ten ruch oddalania?

597

Powrót do doświadczenia

Co dzieje się w Panu/Pani, kiedy wracamy do tego fragmentu?

599

Analiza zamiast kontaktu

Czy analiza pomaga teraz, czy oddala od doświadczenia?

601

Historia bez siebie

Gdzie Pan/Pani jest w tej opowieści?

603

Żart jako ochrona

Pojawił się żart. Czy on rozluźnia, czy coś chroni?

605

Szybkie mówienie

Zwolnijmy, żeby ciało mogło nadążyć za słowami.

607

Brak szczegółów

Czy zbliżenie się do konkretnego jest trudne?

609

Teoria zamiast ja

Jak Pan/Pani zna to z własnego życia?

611

Wiedzieć bez czuć

Czy jest różnica między tym, co Pan/Pani wie, a co czuje?

613

Rozwiązanie za wcześnie

Czy próbujemy rozwiązać coś, czego jeszcze nie poczuliśmy?

615

Nie wiem jako unik

Czy nie wiem jest brakiem dostępu, czy sposobem ochrony?

617

Odejście od ciała

Co dzieje się w ciele, gdy zaczynamy analizować?

619

Bez zawstydzania uniku

To może być sposób ochrony, nie błąd.

POLE WYRÓŻNIONE

„Unik często nie jest brakiem chęci. Może być sposobem układu nerwowego na utrzymanie bezpieczeństwa.”

25 narzędzi do zrozumienia, po co wzorzec istnieje

Narzędzia 621–645

621

Strategia ochronna

Co Pan/Pani robi, żeby siebie chronić?

623

Przed czym chroni

Przed czym ta strategia próbuje chronić?

625

Krótką korzyść

Co ta strategia daje natychmiast?

627

Cena w relacji

Co dzieje się z bliskością, gdy strategia działa?

629

Cena w autonomii

Czy strategia odbiera wybór?

631

Strategia kontroli

Co kontrola próbuje zabezpieczyć?

633

Strategia ataku

Czy atak chroni przed poczuciem bezradności?

635

Strategia ratowania

Czy ratowanie innych chroni przed własnym lękiem lub winą?

637

Strategia niewidzialności

Czy bycie niewidzialnym zwiększało bezpieczeństwo?

639

Wdzięczność dla strategii

Czy można uznać, że ta strategia kiedyś pomagała?

641

Strategia a potrzeba

Jakiej potrzeby ta strategia próbuje pilnować?

643

Strategia a zasób

Jaki zasób byłby potrzebny, żeby używać jej rzadziej?

645

Strategia po zrozumieniu

Co zmienia się, gdy nie trzeba już jej nienawidzić?

622

Dawny sens

Kiedy ta strategia mogła być potrzebna?

624

Kogo chroni

Czy chroni dorosłą część, czy młodszą część Pana/Pani?

626

Długi koszt

Co ta strategia kosztuje później?

628

Cena w ciele

Jaki koszt ponosi ciało?

630

Strategia wycofania

Co daje wycofanie, a co odbiera?

632

Strategia dopasowania

Czy dopasowanie chroni przed utratą kontaktu?

634

Strategia zamrożenia

Czy zamrożenie było kiedyś najbezpieczniejszą opcją?

636

Strategia perfekcji

Czy perfekcja chroni przed oceną?

638

Strategia samokrytyki

Czy samokrytyka próbuje uprzedzić krytykę z zewnątrz?

640

Aktualność strategii

Czy ta strategia nadal pasuje do obecnego życia?

642

Strategia a granica

Czy zamiast strategii potrzebna byłaby granica?

644

Nowa odpowiedź

Co mogłoby zastąpić strategię o 1%?

POLE WYRÓŻNIONE

„Strategia ochronna nie znika od krytyki. Zaczyna się zmieniać, gdy zostaje zrozumiana i ma alternatywę.”

25 narzędzi do mapowania powtarzalnej pętli

Narzędzia 646–670

646

Wyzwalacz

Co uruchamia pętlę?

648

Pierwszy sygnał ciała

Co ciało pokazuje najwcześniej?

650

Druga emocja

Co pojawia się pod spodem albo później?

652

Myśl automatyczna

Jakie zdanie pojawia się w głowie?

654

Korzyść natychmiastowa

Co to daje od razu?

656

Powtarzalny finał

Jak zwykle kończy się ta pętla?

658

Gdzie jest pętla

W jakich sytuacjach pojawia się najłatwiej?

660

Czego pętla unika

Czego pętla pozwala nie czuć albo nie mówić?

662

Najwcześniejszy punkt świadomości

Gdzie można zauważyć wzorec najwcześniej?

664

Punkt kontaktu z ciałem

Gdzie ciało może pomóc zatrzymać automatyzm?

666

Punkt granicy

Gdzie potrzebna jest granica?

668

Pętla w relacji terapeutycznej

Czy ten wzorec pokazuje się między nami?

670

Pętla i mały wybór

Jaki wybór o 1% jest możliwy w jednym miejscu pętli?

647

Pierwsza interpretacja

Co Pan/Pani od razu zakłada?

649

Pierwsza emocja

Jaka emocja pojawia się jako pierwsza?

651

Impuls

Co ciało chce zrobić natychmiast?

653

Strategia

Co Pan/Pani robi automatycznie?

655

Koszt późniejszy

Co to kosztuje po czasie?

657

Kto jest w pętli

Z kim ten wzorec pojawia się najczęściej?

659

Kiedy pętla słabnie

Kiedy ten wzorec pojawia się rzadziej?

661

Czego pętla pilnuje

Jakiej potrzeby lub granicy pilnuje?

663

Punkt pauzy

Gdzie można wprowadzić małą pauzę?

665

Punkt komunikacji

Gdzie można powiedzieć jedno zdanie inaczej?

667

Punkt zasobu

Gdzie można dodać podparcie?

669

Pętla po nazwaniu

Co zmienia się, gdy rysujemy tę pętlę?

POLE WYRÓŻNIONE

„Pętla wzorca staje się mniej automatyczna, gdy pacjent potrafi zobaczyć jej pierwszy sygnał.”

25 narzędzi, gdy pacjent chce i nie chce jednocześnie

Narzędzia 671–695

671

Dwie części

Jedna część chce..., druga część boi się...

673

Część, która się chroni

Co mówi część, która nie chce ruszać dalej?

675

Część przestraszona

Czego najbardziej boi się część przestraszona?

677

Część smutna

Czego potrzebuje część smutna?

679

Część zmęczona

Czego potrzebuje część zmęczona?

681

Dialog części

Co jedna część powiedziała drugiej?

683

Głos każdej części

Jakim tonem mówi każda część?

685

Potrzeba każdej części

Czego potrzebuje każda część?

687

Koszt braku wyboru

Co kosztuje pozostanie w zawieszeniu?

689

Mały eksperyment

Czy można sprawdzić jedną opcję w małej skali?

691

Zgoda na złożoność

Nie musimy upraszczać tego za szybko.

693

Część dominująca

Która część mówi najgłośniej?

695

Integracja części

Co może być pierwszym krokiem współpracy między częściami?

672

Część, która chce zmiany

Co mówi część gotowa na zmianę?

674

Część krytyczna

Co próbuje osiągnąć część krytyczna?

676

Część zła

Przeciwko czemu protestuje część zła?

678

Część odpowiedzialna

Czy część odpowiedzialna bierze za dużo?

680

Część niewidzialna

Która część nie ma jeszcze głosu?

682

Miejsce części w ciele

Gdzie w ciele mieszka każda część?

684

Wiek części

Czy któraś część czuje się młodsza?

686

Lęk przed wyborem

Czego boi się część, która nie chce decyzji?

688

Korzyść braku wyboru

Co daje pozostanie w ambiwalencji?

690

Wybór tymczasowy

Czy decyzja może być na próbę, nie na zawsze?

692

Wspólny mianownik

Czy obie części czegoś chcą dla Pana/Pani?

694

Część uciszona

Której części trzeba dać więcej miejsca?

POLE WYRÓŻNIONE

„Ambiwalencja nie zawsze jest oporem. Czasem jest uczciwym spotkaniem dwóch ważnych potrzeb.”

25 narzędzi do znalezienia pierwszego momentu wyboru

Narzędzia 696–720

696

Najwcześniejszy sygnał

Po czym najwcześniej pozna Pan/Pani, że wzorec się zaczyna?

698

Pauza przy myśli

Czy można zauważyć myśl, zanim stanie się pewnikiem?

700

Pauza przy słowie

Czy można nie wypowiedzieć pierwszego automatycznego zdania?

702

Pauza przy wycofaniu

Czy można powiedzieć jedno zdanie przed zniknięciem?

704

Pauza przy ratowaniu

Czy można poczekać, zanim przejmie Pan/Pani odpowiedzialność?

706

Pauza przy samokrytyce

Czy można zauważyć krytyka, zanim uwierzy mu Pan/Pani w całości?

708

Jeden ruch inny

Jaki jeden mały ruch ciała wspiera wybór?

710

Jedna prośba

Jaka prośba jest możliwa zamiast milczenia lub ataku?

712

Eksperyment 1%

Co można zrobić inaczej tylko o 1%?

714

Powrót po porażce

Jeśli wzorec już się wydarzył, gdzie wrócić do wpływu?

716

Wsparcie dla zmiany

Kto lub co pomoże utrzymać nowy wybór?

718

Zgoda części ochronnej

Jak przekonać część ochronną, że zmiana będzie mała?

720

Integracja po wyborze

Co ciało mówi po wykonaniu małego kroku?

697

Pauza przy ciele

Czy ciało może być pierwszym miejscem zatrzymania?

699

Pauza przy impulsie

Czy impuls może poczekać 10 sekund?

701

Pauza przy zgodzie

Czy można sprawdzić siebie przed powiedzeniem tak?

703

Pauza przy ataku

Czy można nazwać złość bez uderzania słowem?

705

Pauza przy kontroli

Czy można zostawić 5% niepewności?

707

Jedno zdanie inne

Jakie jedno zdanie może zastąpić automatyczną reakcję?

709

Jedna granica

Jaka najmniejsza granica zmienia pętlę?

711

Jeden zasób

Jaki zasób trzeba dodać przed zmianą?

713

Wybór na próbę

Czy można przetestować nową reakcję bez zobowiązania na zawsze?

715

Mniejszy koszt

Jaki wybór zmniejsza koszt, nawet jeśli nie rozwiązuje wszystkiego?

717

Ryzyko zmiany

Czego boi się część ochronna, gdy pojawia się nowy wybór?

719

Ślad zmiany

Po czym pozna Pan/Pani, że nastąpiła choć mała zmiana?

POLE WYRÓŻNIONE

„Zmiana wzorca zaczyna się nie od idealnej decyzji, ale od pierwszej zauważonej pauzy.”

Jak dobrać narzędzie do oporu, uniku i wzorca?

„Proces się zatrzymuje albo pacjent milknie”

571–595 · łagodne zauważanie oporu

„Pacjent analizuje, żartuje, zmienia temat”

596–620 · unikanie i intelektualizacja

„Pacjent krytykuje swój sposób radzenia sobie”

621–645 · strategie ochronne

„Wzorzec powtarza się w wielu sytuacjach”

646–670 · pętle wzorców

„Pacjent jest ambiwalentny lub ma konflikt”

671–695 · ambiwalencja i części

„Pacjent nie wie, gdzie zacząć zmianę”

696–720 · punkt pauzy i zmiana

INSTRUKCJA DLA TERAPEUTY

- Nie walcz z oporem, zanim zrozumiesz jego funkcję.
- Nie zawstydzaj unikania — nazwij je opisowo.
- W strategii ochronnej najpierw uznaj dawny sens, potem badaj koszt.
- Przy wzorcu szukaj pierwszego sygnału, nie idealnego rozwiązania.
- Przy ambiwalencji daj głos obu stronom.
- Zmiana powinna być mała, bezpieczna i możliwa.

POLE WYRÓŻNIONE

„Opór, unik i wzorzec stają się materiałem terapeutycznym wtedy, gdy pacjent nie musi się za nie wstydzić.”

MODUŁ 07

Narzędzia interwencji terapeutycznych i eksperymentów

„Eksperyment terapeutyczny nie jest zadaniem do wykonania idealnie. Jest zaproszeniem do doświadczenia.”

Doświadczenie

Eksperyment

Zmiana

25 krótkich zdań, które porządkują proces

Narzędzia 721–745

721

Zatrzymajmy się tutaj

To miejsce wydaje się ważne. Zatrzymajmy się przy nim na chwilę.

723

To może mieć sens

Ta reakcja może mieć sens, nawet jeśli dziś jest trudna.

725

To brzmi jak ważne słowo

Zatrzymajmy się przy tym słowie.

727

Jak jest w ciele

Czy ciało jakoś reaguje na to zdanie?

729

Mogę nie trafić

Mogę się mylić. Proszę sprawdzić to po swojej stronie.

731

Co próbuje się pojawić

Czy jest coś, co próbuje się pojawić, ale jeszcze nie ma słów?

733

Jedno miejsce do pracy

Wybermy jeden fragment, który jest możliwy na dziś.

735

Czy jest za dużo

Czy to jest jeszcze możliwe do utrzymania, czy robi się za dużo?

737

To jest informacja

To, co się pojawia, potraktujmy jako informację, nie błąd.

739

Jaki jest koszt

Co ten sposób reagowania kosztuje później?

741

Jak Pan/Pani mnie odbiera

Jak jest Panu/Pani ze mną, kiedy o tym mówimy?

743

Co Pan/Pani zabiera

Co z tego momentu chce Pan/Pani zabrać?

745

Na dziś wystarczy

To może być wystarczające miejsce zatrzymania na dziś.

722

Nie musimy iść szybko

Możemy zwolnić, żeby ciało i emocje mogły nadążyć.

724

Sprawdźmy to razem

Nie musimy zakładać, że wiemy. Sprawdźmy.

726

Co dzieje się teraz

Co dzieje się w Panu/Pani, kiedy to wypowiadamy?

728

Czy to pasuje

Czy to, co mówię, pasuje do Pana/Pani doświadczenia?

730

Co jest najbardziej żywe

Który fragment jest teraz najbardziej żywy?

732

Nie wszystko naraz

Nie musimy obejmować wszystkiego jednocześnie.

734

Czy jest zgoda

Czy jest zgoda, żeby zostać przy tym przez chwilę?

736

Wróćmy do podparcia

Zanim pójdziemy dalej, wróćmy do stóp, krzesła i pokoju.

738

Co ta część chroni

Czego ta część próbuje pilnować?

740

Gdzie jest wybór

Gdzie pojawia się choć mały moment wyboru?

742

Możemy to odłożyć

Możemy zapisać ten temat i wrócić do niego później.

744

Z czym wychodzi ciało

Z czym ciało wychodzi z tej części pracy?

POLE WYRÓŻNIONE

„Mikrointerwencja działa najlepiej, gdy jest krótka, trafna i wypowiedziana w kontakcie.”

25 narzędzi do pracy z dialogiem i głosem

Narzędzia 746–770

746

Zdanie niewypowiedziane

Jakie zdanie nie zostało wtedy wypowiedziane?

748

Zdanie do drugiej osoby

Co chciałby/chciałaby Pan/Pani powiedzieć tej osobie, gdyby było bezpiecznie?

750

Zdanie potrzeby

Jak brzmiałoby zdanie: potrzebuję...

752

Zdanie żalu

Jak brzmiałoby zdanie o tym, co zabolalo?

754

Głos części ochronnej

Co mówi część, która chroni?

756

Głos części dorosłej

Co mówi dorosła część, która może dziś wspierać?

758

Dialog z krytykiem

Co mówi krytyk i czego próbuje uniknąć?

760

Dialog ze złością

Gdyby złość mogła mówić bez przemocy, co by powiedziała?

762

Dialog z ciałem

Co ciało powiedziałoby, gdyby miało jedno zdanie?

764

Dialog z przyszłym ja

Co powiedziałaby spokojniejsza wersja Pana/Pani z przyszłości?

766

Zmiana tonu

Jak zmienia się zdanie, gdy wypowiada je Pan/Pani łagodniej?

768

Powtórzenie ważnego zdania

Czy to zdanie potrzebuje zostać powiedziane jeszcze raz?

770

Integracja dialogu

Co z tego dialogu jest najważniejsze do zabrania?

747

Zdanie do siebie

Co chciałby/chciałaby Pan/Pani powiedzieć sobie z tamtego momentu?

749

Zdanie granicy

Jak brzmiałoby jedno zdanie granicy?

751

Zdanie sprzeciwu

Jak brzmiałby sprzeciw, gdyby mógł być spokojny?

753

Zdanie pożegnania

Czy jest coś, co wymaga symbolicznego pożegnania?

755

Głos części zranionej

Co mówi część, która została zraniona?

757

Dialog dwóch części

Jedna część mówi..., druga odpowiada...

759

Dialog z lękiem

Gdyby lęk mówił, co by powiedział?

761

Dialog ze smutkiem

Czego potrzebuje smutek, gdy dostaje głos?

763

Dialog z granicą

Co granica chce chronić?

765

Dialog z dawnym ja

Co potrzebuje usłyszeć młodsza część?

767

Wypowiedzenie na próbę

Możemy wypowiedzieć to jako próbę, nie deklarację.

769

Cisza po zdaniu

Co dzieje się po wypowiedzeniu tego zdania?

POLE WYRÓŻNIONE

„Dialog terapeutyczny nie musi być dosłowną rozmową z kimś. Może być sposobem odzyskania własnego głosu.”

25 narzędzi do zmiany perspektywy

Narzędzia 771–795

771

Krzesło części ochronnej

Na tym krześle może usiąść część, która chroni.

773

Krzesło dorosłego ja

Jak dorosła część patrzy na tę sytuację?

775

Krzesło potrzeby

Gdyby potrzeba miała miejsce, co by powiedziała?

777

Krzesło lęku

Czego lęk próbuje uniknąć?

779

Krzesło smutku

Co smutek chce opłakać?

781

Krzesło obserwatora

Co widzi neutralny obserwator tej sytuacji?

783

Puste krzesło bez mówienia

Możemy tylko spojrzeć na to miejsce, bez wypowiadania słów.

785

Odległość między krzesłami

Jaka odległość jest bezpieczna?

787

Oddalenie krzesła

Czy temat potrzebuje większego dystansu?

789

Krzesło terażniejszości

Co jest dostępne dziś, czego nie było wtedy?

791

Krzesło wyboru A

Jak ciało reaguje na opcję A?

793

Powrót na własne miejsce

Co zmienia się, gdy wraca Pan/Pani na swoje krzesło?

795

Integracja perspektyw

Co z tych perspektyw jest najważniejsze?

772

Krzesło części zranionej

Na tym krześle może usiąść część, która została zraniona.

774

Krzesło krytyka

Co mówi krytyk i czego się boi?

776

Krzesło granicy

Co mówi granica, gdy ma własny głos?

778

Krzesło złości

Przeciwko czemu protestuje złość?

780

Krzesło drugiej osoby

Co zmienia się, gdy patrzy Pan/Pani z miejsca drugiej osoby?

782

Krzesło wspierające

Jak odpowiedziałby/odpowiedziałaby Pan/Pani sobie z miejsca wspierającego terapeuty?

784

Zmiana miejsca w pokoju

Czy zmiana miejsca zmienia odczucie tematu?

786

Zbliżenie krzesła

Czy można przesunąć krzesło o kilka centymetrów bliżej?

788

Krzesło przeszłości

Jak wygląda ta sytuacja z miejsca przeszłości?

790

Krzesło przyszłości

Co powiedziałaby przyszła wersja Pana/Pani?

792

Krzesło wyboru B

Jak ciało reaguje na opcję B?

794

Jedno zdanie z każdej perspektywy

Niech każde miejsce wypowie jedno zdanie.

POLE WYRÓŻNIONE

„Praca z krzesłem nie musi być intensywna. Czasem wystarczy delikatna zmiana miejsca, aby zobaczyć nowy sens.”

25 narzędzi do pracy z ruchem zatrzymanym w ciele

Narzędzia 796–820

796

Niedokończony gest

Czy jest gest, który wtedy został zatrzymany?

798

Ruch dłoni

Co dłonie chcą zrobić?

800

Ruch głowy

Czy głowa chce powiedzieć tak, nie, stop albo nie wiem?

802

Gest sprzeciwu

Jak wyglądałby sprzeciw w bardzo małej skali?

804

Gest odpychania

Czy ciało chce coś odsunąć?

806

Gest wsparcia

Jaki gest wobec siebie byłby wspierający?

808

Ruch zatrzymany w połowie

Co dzieje się, gdy zatrzymujemy ruch przed końcem?

810

Ruch i emocja

Jaka emocja pojawia się przy ruchu?

812

Ruch wyobrażony

Jeśli ruch jest za dużo, można go tylko wyobrazić.

814

Ruch na kartce

Można narysować kierunek ruchu zamiast wykonywać go ciałem.

816

Ruch powrotu do siebie

Jaki ruch pomaga wrócić do siebie?

818

Ruch bez interpretacji

Najpierw zauważmy ruch, potem nadamy mu znaczenie.

820

Integracja ruchu

Co ciało wie po wykonaniu tego małego ruchu?

797

Mikroruch

Jaki najmniejszy ruch jest teraz możliwy?

799

Ruch stóp

Czy stopy chcą zostać, odejść, oprzeć się, ruszyć?

801

Gest granicy

Jak ciało pokazuje granicę?

803

Gest sięgania

Czy ciało chce po coś sięgnąć?

805

Gest ochrony

Jak ciało próbuje się chronić?

807

Ruch powolny

Czy można wykonać ruch bardzo powoli i zauważyć, co się dzieje?

809

Ruch i oddech

Czy oddech zmienia się przy tym ruchu?

811

Ruch i granica bezpieczeństwa

Czy ten ruch jest bezpieczny teraz?

813

Ruch minimalny zamiast pełnego

Zróbmy 1% ruchu, nie cały gest.

815

Ruch z pauzą

Zatrzymajmy się po ruchu i sprawdźmy ciało.

817

Ruch wyjścia z zamrożenia

Jaki minimalny ruch pokazuje, że ciało odzyskuje wpływ?

819

Ruch po granicy

Co ciało robi po wypowiedzeniu nie?

POLE WYRÓŻNIONE

„W pracy z ruchem mniej często znaczy bezpiecznie. Mikrogest może być wystarczający.”

25 narzędzi do pracy z obrazem, metaforą i symbolem

Narzędzia 821–845

821

Obraz emocji

Gdyby ta emocja była obrazem, jak by wyglądała?

823

Kształt napięcia

Jaki kształt miałoby to napięcie?

825

Mapa wewnętrznego miejsca

Gdzie w wyobraźni znajduje się ta trudność?

827

Zmiana wielkości obrazu

Co się dzieje, gdy obraz staje się mniejszy?

829

Obraz zasobu

Jaki obraz kojarzy się z podparciem?

831

Obraz potrzeby

Jaki obraz pokazuje tę potrzebę?

833

Obraz części zranionej

Jak wygląda część, która potrzebuje wsparcia?

835

Symbol pożegnania

Czy potrzebny jest symbol domknięcia lub pożegnania?

837

Rysunek bez estetyki

Narysuj to prosto, bez dbania o ładny efekt.

839

Dwa kolory konfliktu

Jakie dwa kolory mają dwie strony konfliktu?

841

Metafora problemu

Gdyby ten problem był metaforą, czym by był?

843

Metafora relacji

Jaki obraz pokazuje tę relację?

845

Integracja symbolu

Co ten symbol pomaga zobaczyć, czego słowa nie pokazały?

822

Kolor doświadczenia

Jaki kolor ma to doświadczenie?

824

Ciężar symboliczny

Gdyby ten ciężar był przedmiotem, czym by był?

826

Bezpieczna odległość od obrazu

Jak daleko powinien być obraz, żeby było bezpiecznie?

828

Rama obrazu

Czy można umieścić to w ramie, żeby nie było wszędzie?

830

Obraz granicy

Jak wyglądałaby granica jako symbol?

832

Obraz części ochronnej

Jak wygląda część, która chroni?

834

Symbol małego kroku

Jaki symbol pasuje do kroku o 1%?

836

Przedmiot jako reprezentacja

Czy jakiś przedmiot może reprezentować tę sprawę?

838

Linia procesu

Narysuj linię: gdzie było, gdzie jest, gdzie może być?

840

Obraz przed i po

Jak wygląda obraz przed pracą i po niej?

842

Metafora zasobu

Jaka metafora pomaga wrócić do wpływu?

844

Metafora ciała

Jak ciało opisałoby swój stan obrazem?

POLE WYRÓŻNIONE

„Symbol nie musi być interpretowany od razu. Czasem wystarczy, że pomaga zobaczyć doświadczenie z bezpiecznej odległości.”

25 narzędzi do sprawdzania nowych reakcji

Narzędzia 846–870

846

Eksperyment 1%

Co można zrobić inaczej tylko o 1%?

848

Jedna inna pauza

Czy można zrobić pauzę przed automatyczną reakcją?

850

Jedna prośba

Jaką jedną prośbę można wypowiedzieć?

852

Jedno tak dla siebie

Na co można powiedzieć tak sobie, nie komuś?

854

Odpowiedź na próbę

Czy można napisać odpowiedź i nie wysłać jej od razu?

856

Mała ekspozycja na granicę

Czy można wypowiedzieć granicę w wyobrażeniu?

858

Mała ekspozycja na samotność

Czy można być samemu/samej przez krótki czas bez ucieczki?

860

Mała ekspozycja na niedoskonałość

Czy można zrobić coś wystarczająco dobrze, nie idealnie?

862

Próba zdania

Powiedzmy to zdanie na próbę, nie jako zobowiązanie.

864

Próba postawy ciała

Jaka postawa wspiera nową reakcję?

866

Plan wsparcia

Co pomoże wykonać eksperyment?

868

Zbyt duży eksperyment

Jak zmniejszyć go o połowę?

870

Niepowodzenie jako dane

Jeśli się nie uda, co to mówi o potrzebach i przeszkodach?

847

Jedno inne zdanie

Jakie jedno zdanie można powiedzieć inaczej?

849

Jedna mała granica

Jaka najmniejsza granica jest możliwa?

851

Jedno nie

Czy można powiedzieć nie w małej, bezpiecznej sytuacji?

853

Opóźnienie reakcji

Czy można poczekać 10 minut przed odpowiedzią?

855

Mała ekspozycja na emocję

Czy można zostać z emocją przez 30 sekund?

857

Mała ekspozycja na kontakt

Czy można poprosić o drobną formę wsparcia?

859

Mała ekspozycja na odpoczynek

Czy można odpocząć 5 minut bez zasługiwania?

861

Nowa reakcja w gabinecie

Czy można przeciwyczyć ją tutaj w bezpiecznej formie?

863

Próba tonu

Jak brzmi to zdanie w spokojniejszym tonie?

865

Plan przeszkód

Co może utrudnić eksperyment?

867

Skala trudności

Jak trudny jest eksperyment od 0 do 10?

869

Wniosek po eksperymencie

Czego dowiedział/dowiedziała się Pan/Pani po próbie?

POLE WYRÓŻNIONE

„Eksperyment terapeutyczny nie jest egzaminem. Nawet niepowodzenie jest informacją.”

Jak dobrać interwencję lub eksperyment?

„Krótkie zdanie porządkujące proces”

721–745 · mikrointerwencje

„Niewypowiedziane zdanie lub konflikt części”

746–770 · eksperymenty z dialogiem

„Potrzeba innej perspektywy”

771–795 · krzesło i perspektywa

„Zatrzymany gest, impuls lub granica w ciele”

796–820 · ruch i gest

„Słowa nie wystarczają, potrzebny obraz”

821–845 · wyobrażenie i symbol

„Gotowość sprawdzić nową reakcję”

846–870 · eksperymenty behawioralne

INSTRUKCJA DLA TERAPEUTY

- Zawsze sprawdzaj zgodę przed eksperymentem.
- Eksperyment można przerwać w każdej chwili.
- Zaczynaj od małej wersji, nie od pełnej intensywności.
- Po eksperymentie sprawdź ciało, emocję i znaczenie.
- Nie traktuj wyniku jako sukcesu lub porażki — traktuj go jako dane kliniczne.

POLE WYRÓŻNIONE

„Eksperyment terapeutyczny jest dobry wtedy, gdy poszerza świadomość i wybór, a nie zwiększa presję.”

MODUŁ 08

Narzędzia psychoedukacyjne i mapy procesu

„Dobra psychoedukacja nie upraszcza pacjenta. Upraszcza język.”

Mapa

Wyjaśnienie

Zrozumienie

25 plansz do wyjaśniania procesu terapii

Narzędzia 871–895

871

Czym jest proces terapii

zauważenie, nazwanie, zrozumienie, doświadczenie, integracja

872

Rola terapeuty i pacjenta

współpraca, nie egzamin

873

Bezpieczeństwo i zgoda

tempo, stop, nie wiem, jeszcze nie

874

Jak działa sesja

otwarcie, figura, praca, integracja, domknięcie

875

Co można wносить na sesję

sytuacje, emocje, ciało, relacje, sny, opór, chaos

876

Emocje jako informacje

emocja pokazuje, że coś jest ważne

877

Potrzeby pod emocjami

bezpieczeństwo, kontakt, granica, uznanie, odpoczynek, sens

878

Ciało jako źródło informacji

napiecie, oddech, ścisk, ciężar, ruch, odcięcie

879

Okno tolerancji

pobudzenie, kontakt, odcięcie

880

Grounding

stopy, krzesło, pokój, dłonie, orientacja

881

Granice

moje tak, moje nie, moje stop

882

Odpowiedzialność

co moje, co cudze, co wspólne

883

Wzorzec reakcji

wyzwalacz, ciało, emocja, strategia, koszt

884

Strategia ochronna

dawny sens, dzisiejszy koszt, nowy wybór

885

Punkt pauzy

najwcześniejszy sygnał i mała zmiana

886

Relacja terapeutyczna

co dzieje się między nami

887

Ambiwalencja

dwie części, dwie potrzeby, jeden proces

888

Eksperyment terapeutyczny

zgoda, próba, obserwacja, integracja

889

Praca między sesjami

obserwacja, nie perfekcja

890

Mały krok

zmiana o 1%

891

Domknięcie sesji

co zabieram, co zostawiam, z czym wychodzę

892

Naprawa kontaktu

nietrafiona interwencja jako droga do zaufania

893

Zasoby

ciało, zmysły, relacje, miejsce, słowa, działanie

894

Kryzys a regulacja

bezpieczeństwo przed analizą

895

Mapa wyboru narzędzia

czego proces potrzebuje teraz?

POLE WYRÓŻNIONE

„Plansza psychoedukacyjna ma otwierać rozmowę, nie zastępować doświadczenia pacjenta.”

25 map do porządkowania doświadczenia emocjonalnego

Narzędzia 896–920

896

Emocja → potrzeba

Jaka potrzeba jest pod emocją?

898

Emocja → impuls

Co emocja chce zrobić?

900

Emocja → znaczenie

Co ta emocja mówi, że było ważne?

902

Smutek → strata → uznanie

Co utracone i czego potrzebuje żal?

904

Wstyd → odsłonięcie → łagodność

Co odsłonięte i czego potrzebuje pacjent?

906

Tęsknota → brak → kontakt

Za czym tęskni i jaki kontakt jest możliwy?

908

Napięcie → ciało → regulacja

Co ciało pokazuje i jak je wesprzeć?

910

Emocja pierwotna i wtórna

Co na powierzchni, a co pod spodem?

912

Emocja zakazana

Która emocja była kiedyś niedozwolona?

914

Emocja i czas

Teraźniejszość, przeszłość czy przyszłość?

916

Emocja i część

Która część pacjenta niesie tę emocję?

918

Emocja i skala

Jak zmienia się intensywność od 0 do 10?

920

Emocja po integracji

Co zostaje jako wniosek, potrzeba albo mały krok?

897

Emocja → ciało

Gdzie emocja pojawia się w ciele?

899

Emocja → granica

Czy emocja pokazuje naruszoną granicę?

901

Złość → granica → potrzeba

Co zostało naruszone i czego potrzeba?

903

Lęk → zagrożenie → podparcie

Czego boi się układ nerwowy i co zwiększy bezpieczeństwo?

905

Wina → odpowiedzialność → naprawa

Co realną odpowiedzialnością, a co nadmiarem winy?

907

Bezradność → brak wpływu → krok

Gdzie odzyskać 1% wpływu?

909

Odcięcie → ochrona → orientacja

Przed czym chroni i jak wrócić do teraz?

911

Emocje mieszane

Jakie dwie emocje mogą istnieć jednocześnie?

913

Emocja i relacja

Do kogo skierowana jest emocja?

915

Emocja i głos

Jakim tonem mówi emocja?

917

Emocja i zasób

Jaki zasób pozwoli być z emocją bez zalanania?

919

Emocja po nazwaniu

Co zmienia się po nazwaniu emocji?

POLE WYRÓŻNIONE

„Mapa emocji działa najlepiej wtedy, gdy pomaga pacjentowi zobaczyć doświadczenie, ale nie zamyka go w sztywnym schemacie.”

25 map do pracy z pobudzeniem, odcięciem i powrotem

Narzędzia 921–945

921

Okno tolerancji

pobudzenie, kontakt, odcięcie

923

Odcięcie → orientacja

jak wracać od pustki do kontaktu z teraz

925

Grounding 5 zmysłów

wzrok, słuch, dotyk, smak, zapach

927

Skala obecności 0–10

ile pacjenta jest w kontakcie z sesją

929

Sygnały odcięcia

pustka, senność, mgła, brak słów, zamrożenie

931

Zasoby somatyczne

stopy, dłonie, oparcie, ruch, ciężar

933

Zasoby relacyjne

osoba, głos, obecność, zwierzę, grupa

935

Mapa przeciążenia

wyzwalacz, sygnał, reakcja, potrzeba, powrót

937

Dawkowanie trudnego tematu

dotknij, wróć, sprawdź, kontynuuj lub odłóż

939

Bezpieczna odległość od tematu

temat nie musi być w całym ciebie

941

Regulacja przez ruch

mikroruch, zmiana pozycji, dłonie, stopy

943

Regulacja po sesji

co zrobić w pierwszych 30 minutach po spotkaniu

945

Mapa powrotu do wpływu

co mogę zrobić teraz, później i z czyją pomocą

922

Pobudzenie → regulacja

jak przejść od za dużo do trochę bezpiecznie

924

Grounding 3 punkty

stopy, krzesło, pokój

926

Skala napięcia 0–10

kiedy pogłębiać, kiedy regulować

928

Sygnały pobudzenia

serce, oddech, napięcie, pośpiech, alarm

930

Sygnały powrotu

oddech, kontakt wzrokowy, słowa, ciężar, wybór

932

Zasoby sensoryczne

kolor, dźwięk, faktura, temperatura, woda

934

Zasoby poznawcze

zdanie, mapa, przypomnienie, plan

936

Plan powrotu po przeciążeniu

zauważ, nazwij, uprość, ugruntuj, wybierz krok

938

Regulacja przed analizą

ciało najpierw, znaczenie później

940

Regulacja przez granicę

stop, wolniej, nie teraz, mniejszy fragment

942

Regulacja przez rytm

powtarzalny ruch, oddech, krok, dźwięk

944

Karta kryzysowa

co robić, kogo powiadomić, gdzie szukać pomocy

POLE WYRÓŻNIONE

„Psychoedukacja o regulacji powinna zdejmować wstyd z reakcji ciała, a nie tworzyć kolejną presję na spokój.”

25 map do pracy z kontaktem bez utraty siebie

Narzędzia 946–970

946

Moje tak, moje nie, moje stop

podstawowa mapa granicy

948

Granica ciała

dystans, dotyk, bliskość, bezpieczeństwo

950

Granica czasu

teraz, później, nie, potrzebuję przerwy

952

Granica komunikacji

jak chcę i jak nie chcę, żeby do mnie mówiono

954

Mapa odpowiedzialności

moje, cudze, wspólne, poza kontrolą

956

Współczucie kontra ratowanie

kontakt bez przejmowania całego ciężaru

958

Relacyjna oś dystansu

za daleko, bezpiecznie, blisko, za blisko

960

Zależność i autonomia

jak być w relacji i nadal czuć siebie

962

Przeniesienie w prostym języku

kiedy obecna relacja przypomina dawną

964

Naprawa kontaktu

zauważenie, odpowiedzialność, sprawdzenie odbioru, korekta

966

Komunikat ja

kiedy..., czuję..., potrzebuję..., proszę...

968

Granica po naruszeniu

co się stało, co czuję, czego potrzebuję, co wybieram

970

Relacja po granicy

co dzieje się z kontaktem, gdy granica jest jasna

947

Skala zgody

pełne tak, ostrożne tak, nie wiem, jeszcze nie, nie, stop

949

Granica emocjonalna

moje emocje, emocje drugiej osoby, wspólna przestrzeń

951

Granica energii

ile mogę dać bez przekraczania siebie

953

Granica decyzji

mój wybór, cudze oczekiwania, presja

955

Wpływ kontra kontrola

co mogę zrobić, a czego nie mogę wymusić

957

Wina kontra odpowiedzialność

realna naprawa czy nadmiar winy

959

Ruch zbliżania i oddalania

kiedy chcę kontaktu, kiedy potrzebuję przestrzeni

961

Kontakt terapeutyczny

pacjent, terapeuta, relacja między nimi

963

Rola, do której zapraszam

ratownik, krytyk, opiekun, sędzia, idealny drugi

965

Komunikat granicy

fakt, wpływ, potrzeba, granica, propozycja

967

Konflikt bez eskalacji

pauza, granica, potrzeba, odpowiedzialność, powrót

969

Granica przed naruszeniem

wczesny sygnał, zdanie, konsekwencja, kontakt

POLE WYRÓŻNIONE

„Granice są najzdrowsze wtedy, gdy chronią kontakt, a nie służą wyłącznie ucieczce lub atakowi.”

25 map do zobaczenia pętli i punktu wyboru

Narzędzia 971–995

971

Pętla wzorca

wyzwalacz, interpretacja, ciało, emocja, impuls, strategia, koszt

973

Strategia ochronna

dawny sens, dzisiejszy koszt, nowa możliwość

975

Punkt pauzy

gdzie można zatrzymać automatyzm

977

Pętla w relacji

jak mój wzorzec spotyka wzorzec drugiej osoby

979

Unik jako ochrona

czego nie trzeba czuć, kiedy unik działa

981

Zmiana tematu

co było tuż przed zmianą

983

Opór jako granica

czy zatrzymanie chroni realną granicę

985

Dialog części

część ochronna, część zraniona, część dorosła

987

Perfekcjonizm

lęk, kontrola, ulga, koszt, mała niedoskonałość

989

Wycofanie

ochrona, koszt w relacji, mały kontakt

991

Zamrożenie

brak ruchu, bezpieczeństwo, orientacja, mikroruch

993

Zmiana o 1%

mały krok, małe ryzyko, obserwacja

995

Integracja zmiany

co zauważyłem, co zadziało, co dalej

972

Wyzwalacz do reakcji

co dzieje się między sytuacją a działaniem

974

Krótką korzyść i długi koszt

co pomaga od razu, co boli później

976

Pierwszy sygnał wzorca

ciało, myśl, emocja, impuls, relacja

978

Pętla terapeutyczna

co pokazuje się między pacjentem a terapeutą

980

Intelektualizacja

analiza, dystans, ochrona, powrót do doświadczenia

982

Opór jako informacja

zatrzymanie, funkcja, potrzeba, tempo

984

Ambiwalencja

część chce, część się boi

986

Krytyk wewnętrzny

komunikat, funkcja, koszt, alternatywa

988

Ratowanie

czyja odpowiedzialność, jaka potrzeba, jaki koszt

990

Atak

złość, bezradność, potrzeba, granica

992

Samokrytyka

atak do siebie, funkcja ochronna, głos wspierający

994

Nowa odpowiedź

zasób, granica, zdanie, gest, wybór

POLE WYRÓŻNIONE

„Mapa wzorca nie służy do udowodnienia pacjentowi problemu. Służy do znalezienia miejsca, w którym wraca wpływ.”

25 prostych wyjaśnień do pokazania w sesji

Narzędzia 996–1020

996

Emocja nie jest problemem

Emocja pokazuje, że coś jest ważne.

998

Opór nie jest lenistwem

Opór może chronić przed zbyt szybkim kontaktem.

1000

Smutek nie zawsze chce rozwiązania

Smutek często potrzebuje uznania.

1002

Wstyd potrzebuje łagodności

Wstyd boi się odsłonięcia i oceny.

1004

Nie wiem jest odpowiedzią

Nie wiem może oznaczać potrzebę czasu.

1006

Odcięcie może chronić

Brak czucia bywa sposobem przetrwania.

1008

Zasób nie musi być wielki

Wystarczy jeden mały punkt podparcia.

1010

Koszt nie unieważnia funkcji

To, że coś dziś kosztuje, nie znaczy, że było głupie.

1012

Mała zmiana też jest zmianą

1% inaczej może rozpocząć nowy wzorec.

1014

Relacja jest procesem

To, co dzieje się między nami, też jest materiałem pracy.

1016

Cisza może pracować

Nie każda cisza oznacza brak postępu.

1018

Bezpieczeństwo przed analizą

Czasem najpierw trzeba wrócić do ciała i pokoju.

1020

Jedno narzędzie wystarczy

Dobrze dobrana karta jest lepsza niż wiele naraz.

997

Ciało nie przesadza

Ciało reaguje na poczucie bezpieczeństwa lub zagrożenia.

999

Złość nie oznacza przemocy

Złość może wskazywać na granicę.

1001

Lęk szuka bezpieczeństwa

Lęk próbuje przewidzieć zagrożenie.

1003

Granica nie jest egoizmem

Granica mówi, gdzie kończy się moja odpowiedzialność.

1005

Zgoda wymaga odmowy

Tak jest prawdziwe, gdy nie też jest dostępne.

1007

Grounding to powrót

Ugruntowanie pomaga wrócić do teraz.

1009

Wzorec miał kiedyś sens

Strategia mogła kiedyś pomagać przetrwać.

1011

Pauza jest wyborem

Pauza tworzy przestrzeń między impulsem a reakcją.

1013

Naprawa buduje zaufanie

Nie każda nietrafiona reakcja niszczy relację.

1015

Potrzeba nie jest żądaniem

Potrzeba mówi o ważności, strategia o sposobie.

1017

Tempo jest częścią terapii

Za szybko przeciąża, za wolno omija.

1019

Domknięcie nie rozwiązuje wszystkiego

Domknięcie pomaga wyjść z sesji stabilnie.

POLE WYRÓŻNIONE

„Mini-plansza powinna być tak prosta, aby pacjent mógł ją zrozumieć w trudnym emocjonalnie momencie.”

Jak dobrać planszę psychoedukacyjną lub mapę procesu?

„Pacjent potrzebuje zrozumieć podstawy terapii”

871–895 · plansze podstawowe

„Uporządkować emocję, potrzebę lub znaczenie”

896–920 · mapy emocji i potrzeb

„Zrozumieć pobudzenie, odcięcie lub regulację”

921–945 · mapy regulacji

„Pracować z granicami, relacją, odpowiedzialnością”

946–970 · mapy granic i relacji

„Zobaczyć wzorzec, opór lub punkt zmiany”

971–995 · mapy wzorca i zmiany

„Bardzo proste wyjaśnienie w trudnym momencie”

996–1020 · mini-plansze edukacyjne

INSTRUKCJA DLA TERAPEUTY

- Nie zamieniaj psychoedukacji w wykład.
- Pokaż jedną mapę i zapytaj, który fragment pasuje.
- Używaj planszy jako pomostu do doświadczenia, nie jako końca rozmowy.
- Jeśli pacjent jest przeciążony, użyj mniej słów i więcej orientacji.
- Po pokazaniu mapy wróć do ciała, emocji albo relacji.

POLE WYRÓŻNIONE

„Psychoedukacja jest terapeutyczna wtedy, gdy pacjent czuje się bardziej rozumiany, a nie bardziej analizowany.”

MODUŁ 09

Narzędzia pracy między sesjami i samomonitorowania

„Praca między sesjami nie ma być perfekcyjna. Ma pomóc zauważyć życie dokładnie tam, gdzie się dzieje.”

Obserwacja

Praktyka

Mały krok

25 narzędzi do zauważania emocji w codzienności

Narzędzia 1021–1045

1021

Jedna emocja dnia

Jaka emocja była dziś najbardziej obecna?

1023

Skala emocji 0–10

Jak silna była emocja?

1025

Emocja i potrzeba

Jakiej potrzeby mogła dotyczyć?

1027

Emocja i relacja

Wobec kogo była skierowana?

1029

Emocja i myśl

Jaka myśl pojawiła się razem z emocją?

1031

Emocja i reakcja

Co faktycznie zrobiłem/zrobiłam?

1033

Emocja i zasób

Co pomogło choć trochę?

1035

Emocja wypowiedziana

Co udało się nazwać?

1037

Emocja zakazana

Której emocji najtrudniej było pozwolić istnieć?

1039

Emocja i troska

Jak mogłem/mogłam odpowiedzieć sobie łagodniej?

1041

Emocja bez analizy

Nazwij emocję jednym słowem i zatrzymaj się.

1043

Emocja jako kolor

Jaki kolor miała ta emocja?

1045

Wniosek emocjonalny

Co ta emocja pomaga mi lepiej zrozumieć?

1022

Moment największej emocji

W jakiej sytuacji emocja była najmocniejsza?

1024

Emocja w ciele

Gdzie ciało ją pokazało?

1026

Emocja i granica

Czy pokazała tak, nie, stop albo jeszcze nie?

1028

Emocja i sytuacja

Co ją uruchomiło?

1030

Emocja i impuls

Co chciałem/chciałam zrobić?

1032

Emocja i koszt

Co kosztowała mnie reakcja?

1034

Emocja niewypowiedziana

Czego nie powiedziałem/powiedziałam?

1036

Emocja mieszana

Czy były obecne dwie emocje naraz?

1038

Emocja po czasie

Jak emocja zmieniła się po godzinie lub dniu?

1040

Emocja i powrót

Co pomogło wrócić do równowagi?

1042

Emocja jako pogoda

Jaka pogoda pasowałaby do dzisiejszego stanu?

1044

Emocja jako zdanie

Jakie jedno zdanie mówiła ta emocja?

POLE WYRÓŻNIONE

„Samomonitorowanie emocji ma zwiększać świadomość, a nie tworzyć kolejne zadanie do wykonania idealnie.”

25 narzędzi do śledzenia napięcia, odcięcia i powrotu

Narzędzia 1046–1070

1046

Skala napięcia dnia

Jakie było napięcie od 0 do 10?

1048

Najbardziej neutralne miejsce

Które miejsce było choć trochę neutralne?

1050

Sygnał odcięcia

Po czym poznałem/poznałam, że odpływam lub pustoszeję?

1052

Stopy jako punkt powrotu

Czy użyłem/użyłam kontaktu stóp z podłogą?

1054

Dłonie jako kotwica

Czy dłonie pomogły wrócić do teraz?

1056

Kolor lub przedmiot

Czy jakiś kolor albo przedmiot działał stabilizująco?

1058

Woda

Czy łyk wody lub kontakt z wodą pomógł?

1060

Zmiana pozycji

Czy zmiana pozycji pomogła regulacji?

1062

Długi wydech

Czy naturalnie dłuższy wydech był dostępny?

1064

Zasób relacyjny

Czy kontakt z kimś pomógł wrócić?

1066

Plan po przeciążeniu

Co zrobiłem/zrobiłam po trudnym momencie?

1068

Czego było za mało

Odpoczynku, granicy, wsparcia, ciszy?

1070

Wniosek somatyczny

Czego ciało uczy mnie o moim tempie i potrzebach?

1047

Najbardziej napięte miejsce

Gdzie ciało nosło najwięcej napięcia?

1049

Sygnał pobudzenia

Po czym poznałem/poznałam, że jest za dużo?

1051

Sygnał powrotu

Po czym poznałem/poznałam, że wracam?

1053

Krzesło lub oparcie

Czy zauważyłem/zauważyłam podparcie ciała?

1055

Pokój i orientacja

Czy rozejrzenie się pomogło?

1057

Dźwięk

Czy dźwięk pomagał, czy przeciążał?

1059

Ruch minimalny

Czy mały ruch zmienił stan ciała?

1061

Oddech bez kontroli

Czy udało się zauważyć oddech bez poprawiania?

1063

Zasób sensoryczny

Jaki zmysł był najbardziej pomocny?

1065

Zasób słowny

Jakie zdanie pomagało wracać?

1067

Czego było za dużo

Który bodziec, temat lub sytuacja przeciążyły?

1069

Najmniejszy skuteczny zasób

Co pomogło choć o jeden punkt?

POLE WYRÓŻNIONE

„Obserwacja ciała między sesjami nie ma służyć kontroli. Ma pomagać szybciej zauważyć, czego potrzebuje układ nerwowy.”

25 narzędzi do rozpoznawania powtarzalnych reakcji

Narzędzia 1071–1095

1071

Sytuacja uruchamiająca

Co się wydarzyło?

1073

Pierwsza myśl

Co pomyślałem/pomyślałam jako pierwsze?

1075

Pierwsza emocja

Jaka emocja pojawiła się jako pierwsza?

1077

Impuls

Co chciałem/chciałam zrobić natychmiast?

1079

Krótką korzyść

Co ta reakcja dała od razu?

1081

Powtarzalny finał

Jak zwykle kończy się ten wzorec?

1083

Gdzie wzorec jest silniejszy

W jakich miejscach lub sytuacjach się nasila?

1085

Co wzorec chroni

Przed czym ta reakcja może chronić?

1087

Jaką granicę pokazuje

Czy potrzebna była granica?

1089

Pauza, która była możliwa

Czy była choć jedna sekunda wyboru?

1091

Zdanie alternatywne

Jakie zdanie mogło być o 1% inne?

1093

Granica alternatywna

Jaka najmniejsza granica była możliwa?

1095

Wniosek z obserwacji

Czego uczę się o tym wzorcu?

1072

Wyzwalacz

Co dokładnie mnie uruchomiło?

1074

Pierwszy sygnał ciała

Co ciało pokazało najwcześniej?

1076

Druga emocja

Co pojawiło się później albo pod spodem?

1078

Strategia automatyczna

Co zrobiłem/zrobiłam jak zwykle?

1080

Późniejszy koszt

Co kosztowała mnie później?

1082

Kto był obecny

Przy kim wzorec pojawia się najczęściej?

1084

Kiedy wzorec słabnie

Kiedy jest łatwiej zareagować inaczej?

1086

Jaką potrzebę pokazuje

Jakiej potrzeby dotyczy wzorec?

1088

Najwcześniejszy punkt pauzy

Gdzie mogłem/mogłam zauważyć to szybciej?

1090

Zasób, którego zabrakło

Co pomogłoby nie wejść w automatyzm?

1092

Ruch alternatywny

Jaki mały ruch ciała mógł pomóc?

1094

Powrót po wzorcu

Co zrobić po fakcie, żeby nie zostać w samokrytyce?

POLE WYRÓŻNIONE

„Rozpoznanie wzorca po fakcie nadal jest postępem. Świadomość pojawia się najpierw po reakcji, potem w trakcie, a dopiero później przed nią.”

25 narzędzi do ćwiczenia granic w realnym życiu

Narzędzia 1096–1120

1096

Jedna sytuacja granicy

W jakiej sytuacji pojawiła się granica?

1098

Moje nie

Czy moje nie było dostępne?

1100

Moje jeszcze nie

Czy temat był ważny, ale nie na teraz?

1102

Zgoda z lęku

Czy zgodziłem/zgodziłam się, by uniknąć reakcji drugiej osoby?

1104

Zgoda z automatu

Czy odpowiedziałem/odpowiedziałam zanim sprawdziłem/am siebie?

1106

Granica energii

Czy zauważyłem/zauważyłam limit energii?

1108

Granica komunikacji

Czy sposób rozmowy był dla mnie w porządku?

1110

Zdanie granicy

Jakie jedno zdanie mogłem/mogłam powiedzieć?

1112

Granica niewypowiedziana

Czego nie powiedziałem/powiedziałam?

1114

Koszt granicy

Co było trudne po wypowiedzeniu granicy?

1116

Mała granica 1%

Jaka mniejsza wersja granicy byłaby możliwa?

1118

Granica w czasie

Czy mogę powiedzieć: wrócę do tego jutro?

1120

Wniosek o granicach

Czego uczyć się o swoim tak i nie?

1097

Moje tak

Czy moje tak było prawdziwe?

1099

Moje nie wiem

Czy potrzebowałem/potrzebowałam czasu?

1101

Moje stop

Czy ciało pokazało stop?

1103

Zgoda z winy

Czy zgoda wynikała z poczucia winy?

1105

Granica czasu

Czy dałem/dałam sobie czas na odpowiedź?

1107

Granica odpowiedzialności

Czy wziąłem/wzięłam coś, co nie było moje?

1109

Granica ciała

Czy dystans, dotyk lub obecność były zgodne?

1111

Granica wypowiedziana

Co udało mi się powiedzieć?

1113

Koszt braku granicy

Co kosztowało mnie pominięcie granicy?

1115

Zasób do granicy

Co pomogłoby mi następnym razem?

1117

Granica w wiadomości

Czy mogę napisać odpowiedź i wysłać ją później?

1119

Granica po fakcie

Czy mogę wrócić i dopowiedzieć granicę później?

POLE WYRÓŻNIONE

„Ćwiczenie granic zaczyna się od zauważania. Nie każda granica musi od razu zostać wypowiedziana idealnie.”

25 narzędzi do zmiany o 1% między sesjami

Narzędzia 1121–1145

1121

Krok o 1%

Co mogę zrobić inaczej tylko o 1%?

1123

Jedno zdanie

Jakie jedno zdanie chcę przećwiczyć?

1125

Jedna granica

Jaką najmniejszą granicę chcę sprawdzić?

1127

Jedno nie

Gdzie mogę powiedzieć łagodne nie?

1129

Jedna obserwacja ciała

Kiedy sprawdzę ciało?

1131

Jedna rozmowa

Z kim chcę spróbować mówić o 1% inaczej?

1133

Jedna niedoskonałość

Gdzie pozwolę sobie zrobić coś wystarczająco dobrze?

1135

Jedna chwila kontaktu

Kiedy poproszę o mały kontakt?

1137

Jedno odłożenie

Czego nie zrobię od razu?

1139

Jedno zapisanie

Co zapiszę zamiast analizować w głowie?

1141

Jedna życzliwość do siebie

Jak odpowiem sobie łagodniej?

1143

Plan wsparcia

Co pomoże mi wrócić, jeśli zapomnę?

1145

Krok po niepowodzeniu

Jeśli się nie uda, co będzie następnym najmniejszym krokiem?

1122

Najmniejsza wersja zmiany

Jak zmniejszyć ten krok, żeby był naprawdę możliwy?

1124

Jedna pauza

W jakim momencie zrobię pauzę?

1126

Jedna prośba

O co mogę poprosić w małej sprawie?

1128

Jedno tak dla siebie

Na co chcę powiedzieć tak sobie?

1130

Jedna regulacja

Jakiego zasobu użyję raz w tym tygodniu?

1132

Jedno opóźnienie reakcji

Gdzie poczekam przed odpowiedzią?

1134

Jedna chwila odpoczynku

Kiedy odpocznę bez zasługiwania?

1136

Jedna chwila samotności

Kiedy zostanę ze sobą bez ucieczki?

1138

Jedna korekta

Gdzie mogę wrócić i poprawić komunikat?

1140

Jedno sprawdzenie potrzeby

W której sytuacji zapytam: czego potrzebuję?

1142

Plan przeszkód

Co może utrudnić wykonanie kroku?

1144

Wniosek po kroku

Czego się dowiedziałem/dowiedziałam?

POLE WYRÓŻNIONE

„Mały krok powinien być tak mały, aby był możliwy w zwykłym dniu, nie tylko w idealnych warunkach.”

25 narzędzi do domknięcia pracy między spotkaniami

Narzędzia 1146–1170

1146

Najważniejsze zdanie z sesji

Jakie zdanie chcę zapamiętać?

1148

Najważniejszy sygnał ciała

Co ciało pokazało?

1150

Najważniejsza granica

Jakie tak, nie lub stop było ważne?

1152

Najważniejszy zasób

Co pomagało mi być w kontakcie?

1154

Temat do powrotu

Do czego chcę wrócić na kolejnej sesji?

1156

Co zostało niedokończone

Co wymaga dalszej pracy, ale nie teraz?

1158

Co było trudne po sesji

Jak ciało i emocje reagowały po wyjściu?

1160

Czego potrzebuję po sesji

Odpoczynek, ruch, kontakt, cisza, jedzenie, sen?

1162

Jedno zdanie do terapeuty

Co chcę powiedzieć na początku kolejnej sesji?

1164

Jedna obserwacja tygodnia

Co chcę obserwować do następnego spotkania?

1166

Jedna chwila wpływu

Gdzie miałem/miałam choć mały wybór?

1168

Jedna rzecz bez presji

Czego nie muszę robić idealnie?

1170

Domknięcie notatki

Jedno zdanie końcowe: na dziś wystarczy...

1147

Najważniejsza emocja

Jaka emocja była najważniejsza?

1149

Najważniejsza potrzeba

Jaka potrzeba stała się jaśniejsza?

1151

Najważniejszy wzorzec

Jaki wzorzec zobaczyłem/zobaczyłam?

1153

Najważniejszy moment relacji

Co było ważne między mną a terapeutą?

1155

Temat odłożony

Czego nie trzeba było dziś otwierać?

1157

Co zostało domknięte

Co mogę uznać za wystarczająco zamknięte na dziś?

1159

Co pomogło po sesji

Jaki zasób był przydatny?

1161

Jedno pytanie na kolejne spotkanie

Jakie pytanie chcę przynieść?

1163

Jedna korekta

Czy coś chcę dopowiedzieć lub skorygować?

1165

Jedno miejsce oporu

Gdzie zauważyłem/zauważyłam unik lub zatrzymanie?

1167

Jedna chwila troski

Gdzie byłem/byłam dla siebie łagodniejszy/łagodniejsza?

1169

Przygotowanie kolejnej sesji

Z czym chcę przyjść następnym razem?

POLE WYRÓŻNIONE

„Refleksja po sesji ma pomagać utrwalić proces, a nie zamieniać terapię w pracę domową pod presją.”

Jak dobrać narzędzie pracy między sesjami?

„Zauważanie emocji w codzienności”

1021–1045 · obserwacja emocji

„Śledzenie napięcia, odciążenia i zasobów”

1046–1070 · obserwacja ciała

„Rozpoznawanie powtarzalnych reakcji”

1071–1095 · obserwacja wzorców

„Ćwiczenie granic w małej skali”

1096–1120 · praktyka granic

„Gotowość na mikro-eksperyment”

1121–1145 · małe kroki

„Wnioski po sesji, przygotowanie kolejnej”

1146–1170 · refleksja po sesji

INSTRUKCJA DLA TERAPEUTY

- Zadawaj jedno zadanie między sesjami, nie cały pakiet.
- Upewnij się, że pacjent rozumie cel obserwacji.
- Nie wybieraj narzędzia, które zwiększy samokrytykę.
- Zawsze skaluj trudność zadania od 0 do 10.
- Mały krok ma być możliwy w realnym życiu pacjenta.
- Na kolejnej sesji zacznij od tego, co pacjent zauważył.

POLE WYRÓŻNIONE

„Praca między sesjami ma przenosić świadomość do codzienności, ale nie może zamieniać życia pacjenta w projekt do poprawienia.”

MODUŁ 10

Narzędzia domknięcia, integracji i szybkiego wyboru

„Dobre domknięcie nie rozwiązuje wszystkiego. Pomaga wyjść z sesji z większym porządkiem i podparciem.”

Domknięcie

Integracja

Wybór

25 narzędzi do bezpiecznego zakończenia spotkania

Narzędzia 1171–1195

1171

Najważniejsze zdanie

Jakie jedno zdanie warto zabrać z tej sesji?

1173

Najważniejsza potrzeba

Jaka potrzeba stała się bardziej widoczna?

1175

Najważniejszy wzorzec

Jaki wzorzec zobaczyliśmy wyraźniej?

1177

Najważniejszy zasób

Co pomagało dziś utrzymać kontakt?

1179

Jedna rzecz nadal otwarta

Co zostaje ważne, ale nie musi być domknięte dziś?

1181

Co zostawiamy tutaj

Czego nie trzeba zabierać całego ze sobą po sesji?

1183

Ciało na koniec

Jak ciało czuje się teraz w porównaniu z początkiem?

1185

Powrót do pokoju

Zauważmy stopy, krzesło i trzy rzeczy w gabinecie.

1187

Plan pierwszych 30 minut

Co zrobi Pan/Pani po wyjściu, żeby wesprzeć regulację?

1189

Jedno zdanie łagodności

Jakie zdanie może zmniejszyć samokrytykę?

1191

Mały krok

Jaki najmniejszy krok jest realny do kolejnej sesji?

1193

Nie otwieramy nowego

To ważne, ale nie otwierajmy tego w ostatnich minutach.

1195

Pożegnanie procesu

Jak domknąć spotkanie jednym spokojnym zdaniem?

1172

Najważniejsza emocja

Jaka emocja była dziś najważniejsza?

1174

Najważniejszy sygnał ciała

Co ciało pokazało w tej sesji?

1176

Najważniejsza granica

Jakie tak, nie, stop albo jeszcze nie było ważne?

1178

Jedna rzecz jaśniejsza

Co jest teraz choć trochę bardziej jasne?

1180

Temat do powrotu

Do czego warto wrócić następnym razem?

1182

Co zabieram ze sobą

Jaki wniosek, zasób albo zdanie zabieram?

1184

Skala intensywności na koniec

Jak mocny jest temat teraz od 0 do 10?

1186

Zasób przed wyjściem

Jaki zasób będzie potrzebny po sesji?

1188

Jedno zdanie do siebie

Co chce Pan/Pani powiedzieć sobie po tej pracy?

1190

Jedna granica po sesji

Czego nie chce Pan/Pani robić od razu po spotkaniu?

1192

Odłożenie bez zapomnienia

Zapiszmy temat, aby nie trzeba było trzymać go w napięciu.

1194

Na dziś wystarczy

To jest wystarczające miejsce zatrzymania na dziś.

POLE WYRÓŻNIONE

„Domknięcie sesji jest częścią bezpieczeństwa klinicznego. Pacjent nie powinien wychodzić z otwartym chaosem, jeśli można go uporządkować.”

25 narzędzi do zamiany doświadczenia w zrozumienie

Narzędzia 1196–1220

1196

Co zobaczyłem/zobaczyłam

Co stało się bardziej widoczne?

1198

Co ciało wiedziało

Jaką informację dało ciało?

1200

Co miało sens

Która reakcja zaczęła mieć więcej sensu?

1202

Dzisiejszy koszt

Co dziś kosztuje utrzymywanie tej strategii?

1204

Nowa granica

Jaka granica staje się ważniejsza?

1206

Nowe zdanie

Jakie jedno zdanie opisuje dzisiejszy wgląd?

1208

Nowy wybór

Gdzie pojawia się choć mały wybór?

1210

Co zostaje pytaniem

Jakie pytanie nadal pracuje?

1212

Co jest moje

Co z tej pracy należy do mnie?

1214

Co jest wspólne

Co należy do relacji lub systemu?

1216

Co było momentem oporu

Gdzie proces się zatrzymał i czego to uczy?

1218

Co było momentem podparcia

Co pomogło zostać przy doświadczeniu?

1220

Zdanie integracji

Po dzisiejszej sesji rozumiem, że...

1197

Co poczułem/poczułam

Jaka emocja została dopuszczona?

1199

Co było ukryte

Co wcześniej było mniej dostępne?

1201

Dawna funkcja

Jak ta strategia kiedyś pomagała?

1203

Nowa potrzeba

Jaka potrzeba jest teraz jaśniejsza?

1205

Nowy zasób

Jaki zasób okazał się dostępny?

1207

Nowy obraz

Jaki obraz lub symbol podsumowuje pracę?

1209

Nowe tempo

Czy potrzebne jest inne tempo w tym obszarze życia?

1211

Co nie jest jeszcze gotowe

Czego nie trzeba jeszcze rozwiązywać?

1213

Co jest cudze

Co nie musi już być niesione przeze mnie?

1215

Co było momentem zmiany

W którym miejscu sesji coś się przesunęło?

1217

Co było momentem kontaktu

Kiedy czuł/czuła się Pan/Pani najbardziej w kontakcie?

1219

Co warto powtórzyć

Do jakiego sposobu pracy warto wrócić?

POLE WYRÓŻNIONE

„Integracja to moment, w którym doświadczenie przestaje być chaosem i zaczyna stawać się wiedzą o sobie.”

25 decyzji klinicznych: czego proces potrzebuje teraz?

Narzędzia 1221–1245

1221

Potrzeba nazwania

Jeśli doświadczenie jest niejasne, wybierz pytanie lub kartę emocji.

1223

Potrzeba regulacji

Jeśli intensywność jest zbyt wysoka, wybierz grounding.

1225

Potrzeba granicy

Jeśli pojawia się presja lub naruszenie, wybierz narzędzie granicy.

1227

Potrzeba odpowiedzialności

Jeśli pacjent bierze za dużo, użyj mapy moje/cudze.

1229

Potrzeba wzorca

Jeśli temat się powtarza, użyj pętli wzorca.

1231

Potrzeba pauzy

Jeśli pojawia się automatyzm, znajdź pierwszy punkt zatrzymania.

1233

Potrzeba perspektywy

Jeśli pacjent utknął w jednej pozycji, użyj pracy z krzesłem.

1235

Potrzeba symbolu

Jeśli słowa nie wystarczają, użyj obrazu lub metafory.

1237

Potrzeba psychoedukacji

Jeśli pacjent potrzebuje zrozumienia, pokaż jedną planszę.

1239

Potrzeba odpoczynku

Jeśli ciało jest zmęczone, nie dokładaj kolejnej pracy.

1241

Potrzeba sprawdzenia bezpieczeństwa

Jeśli pojawia się kryzys, priorytetem są procedury bezpieczeństwa.

1243

Potrzeba domknięcia

Jeśli kończy się czas, wybierz narzędzie domknięcia.

1245

Potrzeba jednego narzędzia

Jeśli jest chaos, wybierz tylko jedno narzędzie i wróć do kontaktu.

1222

Potrzeba ciała

Jeśli pacjent analizuje, sprawdź sygnał ciała.

1224

Potrzeba orientacji

Jeśli pacjent odpływa, wróć do pokoju i teraźniejszości.

1226

Potrzeba zgody

Jeśli pacjent nie wie, czy chce iść dalej, sprawdź skalę zgody.

1228

Potrzeba relacji

Jeśli coś dzieje się między wami, nazwij pole kontaktu.

1230

Potrzeba funkcji ochronnej

Jeśli pacjent się wstydzi, szukaj dawnego sensu strategii.

1232

Potrzeba dialogu

Jeśli jest niewypowiedziane zdanie, użyj narzędzia dialogu.

1234

Potrzeba ruchu

Jeśli ciało zatrzymało gest, użyj mikroruchu.

1236

Potrzeba mikro-zmiany

Jeśli pacjent jest gotowy, wybierz eksperyment 1%.

1238

Potrzeba obserwacji

Jeśli temat wraca w życiu, wybierz kartę obserwacji.

1240

Potrzeba odłożenia

Jeśli temat jest za duży, zapisz go na później.

1242

Potrzeba korekty terapeuty

Jeśli interwencja nie pasuje, zapytaj i skoryguj.

1244

Potrzeba integracji

Jeśli wydarzyło się coś ważnego, nazwij wniosek.

POLE WYRÓŻNIONE

„Szybki wybór narzędzia zaczyna się od pytania o funkcję, nie od przeglądania całego katalogu.”

25 szybkich reakcji terapeuty na typowe momenty sesji

Narzędzia 1246–1270

1246

Gdy jest chaos

Wybermy jeden fragment, który jest najbliższy teraz.

1248

Gdy jest za dużo

Zatrzymajmy temat i wróćmy do podparcia.

1250

Gdy pacjent się krytykuje

Sprawdźmy, czego ta krytyka próbuje uniknąć.

1252

Gdy chce rozwiązania od razu

Najpierw zobaczmy, co to naprawdę znaczy.

1254

Gdy pojawia się złość

Sprawdźmy, jaką granicę pokazuje ta złość.

1256

Gdy pojawia się lęk

Najpierw zbudujmy trochę więcej bezpieczeństwa.

1258

Gdy zgadza się za szybko

Sprawdźmy, czy ciało też mówi tak.

1260

Gdy intelektualizuje

Wiedza jest dostępna. Sprawdźmy, czy jest też doświadczenie.

1262

Gdy terapeuta nie trafia

Mogę się mylić. Co z tego pasuje, a co nie?

1264

Gdy pacjent chce przerwać

Sprawdźmy, czy to granica, przeciążenie czy potrzeba pauzy.

1266

Gdy wraca stary wzorzec

To okazja do zobaczenia pętli, nie dowód porażki.

1268

Gdy temat jest za duży

Zmniejszmy go do jednego bezpiecznego fragmentu.

1270

Gdy trzeba domknąć

Co jest jednym zdaniem, z którym możemy zakończyć?

1247

Gdy jest milczenie

Nie musimy od razu wypełniać ciszy.

1249

Gdy jest odcięcie

Zacznijmy od pokoju, nie od środka.

1251

Gdy pacjent się spieszy

Zwolnijmy, żeby nie przeskoczyć doświadczenia.

1253

Gdy pojawia się wstyd

Nie musimy odsłaniać tego szybciej, niż jest bezpiecznie.

1255

Gdy pojawia się smutek

Może ten smutek potrzebuje miejsca, nie rady.

1257

Gdy pacjent mówi: nie wiem

Nie wiem może być dobrym miejscem zatrzymania.

1259

Gdy zmienia temat

Zauważyłem/zauważyłam, że odeszliśmy od ważnego miejsca.

1261

Gdy milknie po pytaniu

Czy moje pytanie było za szybkie albo za bliskie?

1263

Gdy relacja się napina

Czy coś dzieje się teraz między nami?

1265

Gdy nie wykonał zadania

Co to mówi o trudności, potrzebach albo doborze zadania?

1267

Gdy kończy się czas

Nie otwierajmy nowego. Zbierzmy to, co już się pojawiło.

1269

Gdy potrzebna jest przerwa

Pauza też może być interwencją.

POLE WYRÓŻNIONE

„W trudnym momencie sesji terapeuta nie musi mieć wielkiej interwencji. Często wystarczy trafne, spokojne zdanie.”

25 pytań, które pomagają zebrać sens pracy

- 1271 Co Pan/Pani teraz rozumie inaczej?
- 1272 Co stało się bardziej widoczne?
- 1273 Co było najważniejsze w tym fragmencie pracy?
- 1274 Które zdanie zostaje z Panem/Panią najmocniej?
- 1275 Jaka emocja jest teraz bardziej nazwana?
- 1276 Jaka potrzeba stała się wyraźniejsza?
- 1277 Co ciało wie po tej pracy?
- 1278 Co ciało potrzebuje teraz?
- 1279 Co było zaskakujące?
- 1280 Co było trudne, ale ważne?
- 1281 Co było wspierające?
- 1282 Co pomogło nie odpłynąć w przeciążenie?
- 1283 Co zmieniło się w relacji do siebie?
- 1284 Co zmieniło się w relacji do tej osoby lub sytuacji?
- 1285 Co zmieniło się między nami w sesji?
- 1286 Jaka granica jest teraz bardziej oczywista?
- 1287 Jaki wzorzec jest teraz łatwiejszy do rozpoznania?
- 1288 Jaki punkt pauzy jest możliwy?
- 1289 Jaki zasób jest bardziej dostępny?
- 1290 Jaki mały krok wynika z tej pracy?
- 1291 Czego nie trzeba jeszcze rozwiązywać?
- 1292 Do czego warto wrócić następnym razem?
- 1293 Co warto zapisać, żeby nie nosić tego w napięciu?
- 1294 Co jest wystarczające na dziś?
- 1295 Jakim jednym zdaniem zamknąłby/zamknęłaby Pan/Pani ten fragment pracy?

UWAGA KLINICZNA

„Pytanie integrujące pomaga pacjentowi zabrać z sesji sens, a nie tylko intensywne doświadczenie.”

25 checklist do szybkiego sprawdzenia procesu

Narzędzia 1296–1320

1296

Checklista bezpieczeństwa

zgoda, tempo, intensywność, zasób, możliwość stop

1297

Checklista regulacji

stopy, krzesło, pokój, oddech, skala napięcia

1298

Checklista pogłębiania

gotowość, zgoda, ciało, temat, zasób

1299

Checklista odcięcia

pustka, mgła, brak słów, senność, orientacja

1300

Checklista pobudzenia

tempo, napięcie, oddech, alarm, potrzeba pauzy

1301

Checklista emocji

nazwa, ciało, intensywność, potrzeba, impuls

1302

Checklista potrzeby

brak, pragnienie, granica, wsparcie, mały krok

1303

Checklista granicy

tak, nie, stop, jeszcze nie, czas

1304

Checklista zgody

słowa, ciało, tempo, możliwość odmowy, warunek

1305

Checklista odpowiedzialności

moje, cudze, wspólne, wpływ, kontrola

1306

Checklista relacji terapeutycznej

kontakt, napięcie, odbiór, korekta, naprawa

1307

Checklista oporu

moment zatrzymania, funkcja, potrzeba, tempo, bezpieczeństwo

1308

Checklista uniku

analiza, żart, zmiana tematu, ogólność, powrót

1309

Checklista wzorca

wyzwalacz, ciało, emocja, strategia, koszt

1310

Checklista strategii ochronnej

dawny sens, ochrona, korzyść, koszt, alternatywa

1311

Checklista części

część, głos, potrzeba, lęk, zasób

1312

Checklista eksperymentu

zgoda, mała skala, obserwacja, przerwanie, integracja

1313

Checklista dialogu

zdanie, adresat, ciało, emocja, cisza po

1314

Checklista pracy z krzesłem

zgoda, dystans, rola, powrót, integracja

1315

Checklista pracy z ruchem

mikroskala, bezpieczeństwo, oddech, pauza, znaczenie

1316

Checklista psychoedukacji

jedna mapa, prosty język, odniesienie, powrót do doświadczenia

1317

Checklista pracy między sesjami

jedno zadanie, trudność, zasób, cel, powrót

1318

Checklista domknięcia

wniosek, ciało, temat otwarty, zasób, mały krok

1319

Checklista po intensywnej sesji

regulacja, plan po, wsparcie, odpoczynek, kontakt

1320

Checklista wyboru narzędzia

funkcja, zgoda, intensywność, prostota, powrót do kontaktu

POLE WYRÓŻNIONE

„Checklista kliniczna nie ma zastąpić myślenia terapeuty. Ma pomóc nie pominąć ważnego elementu w złożonym momencie.”

Jak dobrać narzędzie domknięcia, integracji lub szybkiego wyboru?

„Kończy się sesja, trzeba uporządkować proces”

1171–1195 · domykanie sesji

„Pacjent przeżył ważny moment, zebrać sens”

1196–1220 · integracja wglądu

„Szybko wybrać kierunek pracy”

1221–1245 · szybki wybór narzędzia

„Typowa trudność wymagająca krótkiej reakcji”

1246–1270 · szybkie interwencje

„Pytanie zbierające znaczenie pracy”

1271–1295 · pytania integrujące

„Sprawdzić, czy nic ważnego nie pominięto”

1296–1320 · mikro-checklisty

INSTRUKCJA DLA TERAPEUTY

- Zaczynij domykanie przed ostatnią minutą.
- Nie otwieraj nowego, jeśli nie ma czasu na regulację i integrację.
- Wybieraj jedno pytanie integrujące, nie całą serię.
- Po intensywnej pracy zawsze sprawdź ciało.
- Jeśli pacjent wychodzi poruszony, zadбай o plan po sesji.
- Szybki wybór narzędzia ma upraszczać, nie przyspieszać ponad bezpieczne tempo.

POLE WYRÓŻNIONE

„Dobrze domknięta sesja pomaga pacjentowi wyjść z większą stabilnością, nawet jeśli temat pozostaje żywy.”

MODUŁ 11

Katalog końcowy, indeks funkcji i mapa 650+ narzędzi

„Duży zestaw staje się praktyczny wtedy, gdy terapeuta wie, gdzie szukać.”

Indeks

Funkcja

Mapa

Znajdź narzędzie według tego, czego potrzebuje proces

Otwarcie sesji

pacjent zaczyna, temat niejasny, potrzebna orientacja

001–120

Nazwanie emocji

pacjent nie wie, co czuje, lub czuje kilka emocji naraz

121–170

Odkrywanie potrzeb

emocja rozpoznana, ale znaczenie i potrzeba niejasne

171–195

Złość, smutek i lęk

silne emocje wymagające uznania, granicy lub regulacji

196–270

Kontakt z ciałem

pacjent analizuje lub traci kontakt z odczuciami

271–295

Grounding i regulacja

pobudzenie, napięcie, lęk, zalanie, powrót do teraz

296–345

Odcięcie i zasoby

pacjent odpływa, zamraża się, potrzebuje zasobu

346–395

Mini-procedury regulacyjne

krótka interwencja w trakcie sesji

396–420

Granice, zgoda i relacja

tak, nie, stop, dystans, naprawa kontaktu

421–570

Opór, unik i wzorzec

proces się zatrzymuje, pacjent unika lub powtarza

571–720

Interwencje i eksperymenty

dialog, krzesło, ruch, symbol, mikro-zmiana

721–870

Psychoedukacja i mapy

proste wyjaśnienie lub schemat procesu

871–1020

Praca między sesjami

obserwacja, granice, małe kroki, kolejna sesja

1021–1170

Domknięcie i integracja

zakończenie sesji, zebranie sensu, checklista

1171–1320

POLE WYRÓŻNIONE

„Najpierw nazwij funkcję. Dopiero potem wybierz numer narzędzia.”

Których narzędzi użyć na początku, w środku i na końcu sesji?

Przed wejściem w temat

orientacja, stan, bezpieczeństwo, zgoda, kontrakt

001–040, 061–080

Pierwsze 10 minut sesji

wyłonienie tematu, figura, kierunek pracy

081–120

Gdy pojawia się emocja

nazwanie, potrzeba, złość, smutek, lęk, mieszane

121–270

Gdy ciało pokazuje sygnał

zauważanie ciała, grounding, orientacja

271–320

Gdy intensywność za wysoka/niska

regulacja, odcięcie, zasoby, mini-procedury

321–420

Relacja, granice, odpowiedzialność

tak/nie/stop, relacja, dystans, naprawa

421–570

Gdy proces się zatrzymuje

opór, unik, strategia, pętla, punkt pauzy

571–720

Gdy potrzebne doświadczenie

dialog, krzesło, ruch, symbol, eksperyment

721–870

Gdy potrzebne wyjaśnienie

psychoedukacja, mapy, mini-plansze

871–1020

Gdy zadanie ma przejść do życia

obserwacja, praktyka granic, małe kroki

1021–1170

Ostatnie 10 minut sesji

domknięcie, integracja, pytanie końcowe, checklista

1171–1320

POLE WYRÓŻNIONE

„Ten sam temat może wymagać innego narzędzia na początku sesji, innego w środku i innego na końcu.”

Czego pacjent potrzebuje teraz?

Zacząć mówić
otwarcie sesji

001–020

Orientacja w stanie
szybka ocena doświadczenia

021–040

Znaleźć temat
wyłonienie figury pracy

041–060, 101–120

Bezpieczna rama
kontrakt, zgoda, tempo

061–080

Nazwać emocję
słownik emocji, emocje mieszane

121–170

Odkryć potrzebę
emocja → potrzeba → znaczenie

171–195, 896–920

Regulacja
grounding, powrót do okna tolerancji

296–345, 396–420

Kontakt z ciałem
zauważanie sygnałów somatycznych

271–295, 1046–1070

Granica lub zgoda
tak, nie, stop, wybór

421–470, 1096–1120

Rozdzielić odpowiedzialność
moje, cudze, wspólne

471–495, 954–957

Pracować z relacją
kontakt, dystans, naprawa

496–570, 958–970

Zrozumieć wzorzec
strategia, pętla, punkt pauzy

621–720, 1071–1095

Doświadczenie
dialog, krzesło, ruch, symbol

721–870

Proste wyjaśnienie
plansza lub mapa procesu

871–1020

Domknięcie
wniosek, integracja, mały krok

1171–1320

POLE WYRÓŻNIONE

„Jedno pytanie wystarczy: czego pacjent potrzebuje teraz — nazwania, regulacji, granicy, mapy, eksperymentu czy domknięcia?”

Jak zorganizowano ponad 650 narzędzi?

Moduł 02 · Otwarcie i orientacja	001–120		120
Moduł 03 · Emocje i potrzeby	121–270		150
Moduł 04 · Ciało i regulacja	271–420		150
Moduł 05 · Granice i relacja	421–570		150
Moduł 06 · Opór i wzorzec	571–720		150
Moduł 07 · Interwencje i eksperymenty	721–870		150
Moduł 08 · Psychoedukacja i mapy	871–1020		150
Moduł 09 · Między sesjami	1021–1170		150
Moduł 10 · Domknięcie i wybór	1171–1320		150

1320

nazwanych narzędzi — znacznie więcej niż obietnica 650+. Numeracja jest ciągła, więc blueprint łatwo przekształcić w karty, plansze, checklisty i indeksy.

POLE WYRÓŻNIONE

„Obietnica 650+ zostaje przekroczona: katalog zawiera 1320 jasno nazwanych narzędzi terapeutycznych.”

Jak przechowywać i używać zestawu w gabinecie?

START

01 · Start sesji
001–120

EMOCJE

02 · Emocje i potrzeby
121–270

CIAŁO

03 · Ciało i regulacja
271–420

GRANICE

04 · Granice i relacja
421–570

WZORZEC

05 · Wzorzec i opór
571–720

EKSPERYMENT

06 · Eksperymenty
721–870

MAPY

07 · Psychoedukacja
871–1020

DOM

08 · Między sesjami
1021–1170

KONIEC

09 · Domknięcie
1171–1320

INSTRUKCJA ORGANIZACYJNA

- Wydrukuj najczęściej używane strony w formacie A4 lub A5.
- Najważniejsze karty możesz zalaminować.
- Użyj przekładek z nazwami kategorii.
- Nie trzymaj wszystkich kart na stoliku w trakcie sesji.
- Przygotuj 5–10 kart najczęściej używanych w osobnej przegródce.
- W wersji cyfrowej użyj nazw plików z numerem modułu i funkcją.
- Po każdej sesji odłóż użyte narzędzia do właściwej kategorii.

POLE WYRÓŻNIONE

„Duży zestaw jest użyteczny tylko wtedy, gdy terapeuta może znaleźć właściwe narzędzie bez utraty kontaktu z pacjentem.”

Jedna mapa do wyboru właściwego narzędzia

„Czego proces potrzebuje teraz?”

1. Zacząć i znaleźć temat

sesja się zaczyna, temat niejasny, potrzebna orientacja

001–120

2. Nazwać emocję i potrzebę

emocja żywa, mieszana, połączona z potrzebą

121–270

3. Wrócić do ciała i regulacji

ciało napięte, odcięte, pobudzone, bez podparcia

271–420

4. Ustawić granicę i relację

tak/nie/stop, odpowiedzialność, bliskość, naprawa

421–570

5. Zobaczyć opór i wzorzec

proces się zatrzymuje, pacjent unika lub powtarza

571–720

6. Przejść do doświadczenia

dialog, krzesło, ruch, symbol, eksperyment

721–870

7. Wyjaśnić prostą mapą

psychoedukacja lub wizualny schemat

871–1020

8. Przenieść pracę do codzienności

obserwacja, mały krok, refleksja po sesji

1021–1170

9. Domknąć i zintegrować

zebrać sens, ustabilizować ciało, wybrać krok

1171–1320

Wybierz jedną funkcję, jedno narzędzie — i wróć do kontaktu z pacjentem.

POLE WYRÓŻNIONE

„Narzędzie jest pomocne wtedy, gdy wspiera proces, a nie zasłania żywego człowieka przed terapeutą.”

Ponad 650 narzędzi. Jedno właściwe narzędzie w dobrym momencie.

Ten katalog został zaprojektowany jako duży, praktyczny i uporządkowany system wsparcia terapeutycznego.

Zawiera ponad 650 narzędzi, a w swojej pełnej strukturze prowadzi przez 1320 nazwanych kart, pytań, map, checklist, mikrointerwencji, eksperymentów i plansz psychoedukacyjnych.

Jego celem nie jest używanie wielu narzędzi w jednej sesji. Celem jest szybkie odnalezienie tego jednego narzędzia, które w danym momencie pomaga pacjentowi nazwać doświadczenie, wrócić do ciała, odzyskać bezpieczeństwo, zobaczyć wzorzec, wypowiedzieć granicę, przeżyć coś inaczej albo domknąć proces.

Narzędzie terapeutyczne ma wspierać spotkanie, nie zastępować obecności terapeuty. Ma porządkować złożoność, ale nie odbierać pacjentowi głosu. Ma zwiększać wybór, a nie tworzyć presję. Dobrze użyte narzędzie staje się mostem między doświadczeniem pacjenta a możliwością nowego kontaktu ze sobą.

ZASADA JEDNEGO NARZĘDZIA

Wybierz jedną funkcję.

Wybierz jedno narzędzie.

Sprawdź zgodę.

Obserwuj reakcję.

Wróć do kontaktu.

POLE WYRÓŻNIONE

„Dobrze użyte narzędzie staje się mostem między doświadczeniem pacjenta a nowym kontaktem ze sobą.”

© Ponad 650 narzędzi terapeutycznych. Wszelkie prawa zastrzeżone.